Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

26 ноябрь 1966 й. 1-йил чиқиши. ШАНБА. № 126. БАҲОСИ 2 ТИЙИН

ЎЗБЕКИСТОН КП ТОШКЕНТ ШАҲАР КОМИТЕТИ ВА ТОШКЕНТ ШАҲАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

Бугунги янгиликлар

УЙ ҚУРУВЧИЛАР УЧУН

Бугун Октябрь районидаги «Октябрь 40 йиллиги» маҳалласида бўш ётган ташландиқ жой ўрнида қурилиш материаллари омбори ташкил қилишга киришилди. «Узлесторг»га қарашли бу омбор Гуручариқ, Чимбой, Пахта ва «Октябрь 40 йиллиги» маҳаллаларининг аҳолисини қурилиш материаллари билан таъминлаб туради.

СУТ МАҲСУЛОТЛАРИ КЎПАЙМОҚДА

Озиқ-овқат маҳсулотлари ишлаб чиқарувчи корхоналар ўртасида таъсис этилган кўчма Қизил байроқни уч квартал давомида ўз қўлларида сақлаб келаётган Тошкент Сут комбинати коллективи ажойиб меҳнат зафарларига эришмоқда.

Улар бугун шаҳар аҳолисига ҳамда шаҳарни қайта бунёд этаётган қардош биродарларимизга 8 минг шиша қатиқ, 8 минг банка қаймоқ, 6 минг дона пишлоқ, 2 минг пакет сузма ҳамда бир неча минг тонна бошқа сут маҳсулотлари тайёрладилар.

КУНИГА 130 МИНГ ДОНА

«ГЛАВТАШКЕНТСТРОЙ»НИНГ КУЧМА ҚИЗИЛ БАЙРОҒИНИ УЗ ҚУЛЛАРИДА САҚЛАБ КЕЛАЁТГАН 3-ҒИШТ ЗАВОДИ КОЛЛЕКТИВИ БУГУН ШАҲРИМИЗ ҚУРУВЧИЛАРИ УЧУН 130 МИНГ ДОНА СИФАТЛИ ПИШИҚ ҒИШТ ТАЙЁРЛАБ ЧИҚАРДИЛАР.

ОЙЛИК ПЛАНЛАРИНИ ҲАМИША ОШИРИБ АДО ЭТАЁТГАН КОРХОНА КОЛЛЕКТИВИ ЙИЛЛИК ПЛАНИНИ 25 ДЕКАБРГА БАЖАРИШГА АҲД ҚИЛГАН.

ШАҲАРЛИКЛАР ДАСТУРХОНИГА

Шаҳар аҳолисини ёз ноз-неъматлари билан етарли таъминлаш учун «Ташплодовошторг»га қарашли 17-сабзавот маҳсулотлари тайёрлаш базасининг коллективи ғайрат билан меҳнат қилишмоқда.

Коллектив шу кунга қадар турли муассасалардан 1230 тонна қовун-тарвуз, 100 тонна ошқовоқ, 1650 тонна картошка, 904 тонна помидор, 780 тонна пиёз ва бошқа сабзавот маҳсулотларини қабул қилиб олди.

Бугун бу база шаҳар аҳолиси учун саккиз тонна маҳсулот юборди.

— Шу билан бирга қишни ҳам унутганимиз йўқ, — дейди маҳсулотлар тайёрлаш пунктининг мудири Обид Отажонов, — бунинг учун 300 тонна картошка, 360 тонна пиёз, 360 тонна лавлаги, 1760 тонна тузланган помидор ва карам каби маҳсулотларни ғамлаб қўйганмиз.

Матлуба Ниёзова — Тошкент пайпоқ-трикотаж фабрикасининг ёш ишчиларидан. У тўқув-калава цехида ишлайди. Матлуба устозларининг илғор тажрибасини қунт билан ўрганиб, улар каби смена топшириғини мунтазам равишда ошириб бажаришга одатланган.

М. Нуриддинов фотоси.

МОНГОЛИЯДА ТАНТАНАЛАР

СТУДЕНТЛАР ҲУЗУРИДА

Бугун қардош ва дўст мамлакат Монголияда тантана. Республика ташкил топган куннинг 42 йиллиги нишонланмоқда.

Шу муносабат билан мухбиримиз бугун Тошкентда таълим олаётган монгол талабаларини табрик этгани уларнинг ҳузурига — студентлар шаҳарчасидаги Аспирантлар уйига йўл олди. Ҳашаматли уйда 70 монгол талабаси истиқомат қилади.

Улар тўрт йил муқаддам Тошкентга келишган эди. Қўлга биринчи бор олинган китоб рус тили дарслиги бўлди. Улуғ Ленин сўзлашган тил зўр завқ билан ўрганилди. Шундан кейин Тошкентдаги ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаш инженерлари институти, политехника, қишлоқ хўжалиги, физкультура ва бошқа олий ўқув юртларининг аудиторияларидан ўринлар эгалландилар.

Монгол йигити Жамъяншарар билан монгол қизи Сосор ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаш инженерлари институтининг 4-курсида аъло баҳолар билан билим эгаллашмоқда. Монгол студентлари яратиб берилган имкониятдан беҳад хурсандлар. Улар тошкентлик муаллимлардан А. Бекбулатова, С. Ибрагимов, А. Набиев, Х. Холматовларнинг номларини фахр билан тилга олишади.

Тошкентда зилзила рўй бергач, улар ҳам қараб туришмади. Марказий универмаг, Олой бозори, Цирк атрофидаги уйларни бузиб, янги бинолар учун жой тайёрлашда ҳиммат кўрсатиб меҳнат қилдилар. Айниқса студентлардан Давчин, Адъяа, Цэдендаш, Эрденбатор, Лувсан, Ёндон ва бошқалар жонбозлик кўрсатиб ишлашди.

Монгол студентларининг бошлиғи Батор Чойен бизни суҳбатга таклиф этди. Батор Тошкент Давлат политехника институти геология-қидирув факультетининг 3-курсида ўқимоқда. У ёзги каникулни ўз ватанида ўтказди.

— Тўрт йил кўз очиб юмгунча ўтиб кетибди, —дейди у. Ватанимиздаги ўзгаришлар бир талай. Тўрт йил ичида Улан-Баторда катта меҳмонхона, кўш залли кенг экранли кинотеатр, физкультура институтларининг бинолари қурилиб, ишга туширилибди. Ҳозир бўлажак политехника институти учун катта бино қурилмоқда. 120 минг кишилик янги турар-жой массивини кўриб завқландим. Худди Чилонзорнинг ўзи дейсиз. Бундан ташқари Совет Иттифоқининг беғараз ёрдами билан Тархан деган шаҳар бунёд этилибди. Бу шаҳарни сайр этган сари томоша қилгинг келади.

Айтгандай, бир неча дўстларимни кўриб қолдим. Улар Цэлежав, Цэрендагва, Янжинехамлардир. Бу дўстларим Тошкентда Темир йўл транспорти ва халқ хўжалиги институтларини муваффақиятли битиришган эди. Ҳозир Улан Баторда раҳбарлик лавозимларида ишлашмоқда. Уларнинг қувончи бир дунё. Нега деганингизда оддий ишчи, хизматчи, чорвадор фарзандлари бугун Советлар диёрининг марҳамати билан етук мутахассислар бўлишди.

Ҳа, Батор Чойен айтганидек, мамлакатимиз монголия халқининг порлоқ келажаги учун беғараз ёрдам кўрсатмоқда. Биргина Тошкентнинг ўзидан Монголияга кўплаб қишлоқ хўжалик машиналари, экскаватор ва подъёмниклар, дори-дармон, кабель маҳсулотлари юборилаётганлиги фикримизнинг далилидир.

Бугун пойтахт жамоатчилиги Монголия Халқ Республикаси, деб эълон қилинган куннинг 42 йиллигини нишонлаш учун Тошкент Давлат педагогика институтининг мажлислар залига тўпландилар. Тантанали йиғилишни чет эллар билан дўстлик ва маданий алоқа қилувчи Ўзбекистон жамияти Президуми раисининг ўринбосари Ф. Маҳкамов кириш нутқи билан очди.

Бу ерда йиғилган монгол студентларини доцент С .Мукминов, инженер И. Тўйчиев, студент Н. Султонова, ВДР студенти Лэ Тхе Зонг ва бошқалар табрикладилар.

Дўстлик кечасида монголиялик студент Эрдэнебатор совет ва монгол халқларининг дўстлиги ҳақида ҳаяжонланиб гапирди.

А. ПЎЛАТОВ.

САНЪАТ УСТАЛАРИ— СОВЕТ АРМИЯСИГА

Тошкент Округ офицерлар уйида бўлиб ўтган тантанали кечада гарнизон жангчилари ҳарбий-оталиқ ишларининг активистлари билан учрашдилар. Кечани Туркистон ҳарбий округининг сиёсий бошқармаси ҳамда Республика ҳарбий-оталиқ комиссия уюштирди.

Маданият ходимлари касаба союзи республика комитетининг раиси ўртоқ У. К. Кенжаев ўзининг қисқача кириш нутқида маданият, адабиёт, санъат ходимларининг Совет Армияси жангчиларига кўрсатаётган оталиқ ёрдамининг катта аҳамияти ҳақида ҳикоя қилди.

Республика ҳарбий-оталиқ комиссиясининг раиси, Ўзбекистон ССР халқ артисти Н. Г. Хачатуров ҳарбий қисмлар устидан оталиқ олиб борилган оталиқ ишларининг хилма-хил ва қизиқарли формалари ҳақида мисоллар келтирди.

Кечада энг яхши активистларга мукофотлар топширилди. Ёзувчи Адҳам Раҳмат, композитор А. А. Берлин ва ҳарбий журналист, отставкадаги полковник А. С. Батигинларга эсдалик жетонлари тақдим этилди. Санъат ходимларининг катта группаси, ёзувчилар, журналистлар СССР Маданият Министрлиги ва Туркистон ҳарбий округининг Фахрий ёрлиқлари билан мукофотландилар.

Залда ҳозир бўлганлар СССР Мудофаа Министрининг ҳарбий-оталиқ ишларида энг яхши постановка учун таъсис этган кўчма кубоги яна Ўзбекистон маданият ходимларида қолдирганлиги ҳақидаги қувончли хабарни гулдурос қарсаклар билан кутиб олдилар.

Кечада Туркистон ҳарбий округи сиёсий бошқармасининг вакили В. В. Бочаров ва Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитети ҳарбий — физкультура бўлимининг мудири В. Ниёзматов ўртоқлар Совет Армияси жангчилари устидан оталиқ ишлари олиб бораётган санъат ходимлари олдида турган вазифалар ҳақида сўзладилар.

СИМЛАДА «ТОШКЕНТ» МЕҲМОНХОНАСИ

«Симладаги муҳаббат» номли хинд бадиий фильмини кўриб мафтун бўлгансиз. Денгиз сатҳидан 2300 метр баландликда, тоғ ёнбағирларида жойлашган бу оромгоҳ шаҳар чиндан ҳам гўзал ва мафтункор.

Ана шу шаҳарда ўзбек хиндшунос олими Наби Муҳамедов меҳмон бўлди. У Ҳиндистонга навбатдаги илмий командировкага борди.

Ҳимочалпрадаш штатининг пойтахти бўлмиш Симлада 40 минг киши яшайди. Бу ерга ҳар йили ёз фаслида хордиқ чиқариш учун юз минглаб кишилар келишади.

Симла шаҳар мерининг ўринбосари Тилан Рож Шарма Наби Муҳамедовга катта илтифот кўрсатди. У тошкентлик меҳмонни гўзал ва мухташам бинога таклиф қилди. Бу бинони Тилан Рож Шарма укаси Кул Бхушан билан бирга бунёд этган.

Шу йилнинг январь ойларида Тошкентда Ҳиндистон ва Покистон давлатлари ўртасида тинчлик ҳақида декларацияга имзо чекилгач, ака-ука Тошкент руҳига бағишлаб ўша эски уйни меҳмонхонага айлантиришга қарор қиладилар.

Январь ойининг қиш-ли-қировли кунларига қарамай бинони қайта қуриш ва кенгайтиришга киришилди. Меҳмонхона учун ҳар хил жиҳозлар, анжомлар сотиб олинади.

100 ўринли бўлган «Тошкентхотель» меҳмонхонаси яқинда ишга туширилади. Тошкент номи билан аталаётган бу меҳмонхона учун ўзбек таомларининг рецепларини Наби Муҳамедовдан ёзиб олишди. Меҳмонхонада меҳмонлар учун ўзбек таомларидан палов, кабоб, жаркоп, шўрва тайёрланмоқда.

Меҳмонхонада Тошкент руҳини акс эттирувчи фото кўргазма ташкил қилишга, киришилди. Унда Тошкентнинг диққатга сазовор жойлари ва икки давлат раҳбарларининг Тошкентдаги учрашувлари акс эттирилади.

Ҳозир бу фото кўргазмани Симлага юбориш учун тайёргарлик кўрилмоқда.

Тошкент руҳи Ҳиндистон ва Покистон узра ҳамон янги маъно, янги мазмун билан янграмоқда.

Бугунги янгиликлар

ЯНГИ МЕБЕЛЛАР

Бугун 1-мебель магазинига янги моллар келтирилди. Улар қардош Белоруссия дурадгорлари юборган маҳсулотлардир. Харидорлар Гродно мебель фабрикасида тайёрланган меҳмонхона жиҳозлари, Брестда тайёрланган сервантлар ва Янгийўл шаҳридан олинган диванларни харид қилишлари мумкин. Магазинда Тошкент мебель фирмасида тайёрланган янги маҳсулотлар ҳам кўп ўрин олган.

БОЛАЛАР АНСАМБЛИ

Темир йўлчилар Маданият саройида бадиий ҳаваскорлик коллективларининг Москвада ўтказиладиган Бутуниттифоқ фестивали олдидан бир қатор тадбирлар амалга оширилмоқда. Катта ижодий кўрикка бағишланадиган болалар қўшиқлари репертуарини тайёрлаш мақсадида саройда янги ансамбль ташкил этилди.

Болалар ашула ва рақс ансамбли, деб ном олган бу кичик коллективга ҳозир 250 ўғил-қиз қатнашмоқда. Бугун ансамбль юбилей концертини тайёрлашга киришди. Яқин орада кичик ҳаваскорлар «Ёнавер, гулхан» музикали концерт программасини томошабинлар диққатига тақдим этадилар.

НАБИРАЛАРГА ҲИКОЯ

Бугун В. И. Ленин номли Пионерлар саройига пойтахт мактабларининг биринчи синф ўқувчилари тўпланди. Бу ерда октябрятларнинг шаҳар байрами бўлиб ўтди. Революция ветерани Зинаида Леонидовна Химоловская болаларга алангали йилларнинг жасоратидан ҳаяжонли воқеаларни сўзлаб берди. Набиралар 1917 йил революцияси ва Улуғ Ватан уруши йилларида кўрсатилган мангу жасоратлар ҳақидаги ҳикояларни жуда ҳам ҳаяжонланиб тингладилар.

Бу учрашувда 81-мактабнинг 200 дан ортиқ 1-синф ўқувчилари октябрятлар сафига қабул қилинди.

«ЕВРОПАГА ТЎЙ-ТОМОША»

Бугун пойтахтдаги М. Горький номли Давлат рус драма театрида драматурглардан А. Арканов ва Г. Горинларнинг «Европага тўй-томоша» пьесасининг жамоатчилик кўриги бўлиб ўтди. Бу уч пардали комедияни коллектив қисқа вақт ичида тайёрлади. Санъаткорлардан республика халқ артисти Н. Хачатуров, В. Александрова, Г. Строков, Н. Мияхкова ва бошқалар ажойиб комик образларни яратганлар. Жамоатчилик спектаклни қизғин кутиб олди.

ЯНГИ ТЎГАРАКЛАР

Тошкент партия мактабида марксча-ленинча назарияни янада чуқурроқ ўрганиш мақсадида мактабда философия, сиёсий иқтисод, КПСС тарихи бўйича тўгараклар ташкил қилинди. Машғулотлар ҳафтада икки марта мунтазам ўтиб турибди. Тўгаракларга А. Доленко, Ю. Волков, К. Мингбоев, А. Воҳидов каби ўқитувчилар раҳбарлик қилаётирлар.

ХАЛҚАРО ЯРМАРКАГА

Келгуси — 1967 йил жаҳон миқёсида катта кўргазмалар ва халқаро ярмаркалар йили бўлади. Туркиянинг Измир шаҳрида очиладиган Халқаро ярмарка ана шундай катта тадбирлардан биридир.

Ҳозир ярмаркага қатнашиш хуқуқини олган мамлакатлар ўз экспонатларини Туркияга юбориш тараддудини кўрмоқдалар. Шуниси қувончлики, Халқаро ярмаркада серқуёш Ўзбекистонимиз саноати ўз маҳсулотларини намойиш қилади.

Халқаро кўрикка юбориладиган экспонатларни жамлаш Ўзбекистон ССР Халқ хўжалиги ютуқлари виставкасига топширилди. Бугун виставка ходимлари ярмарканинг ўзбек павильонидан ўрин оладиган станоклар, асбоб-ускуналар, дори-дармонлар, бадиий буюмлар, китоблар ва бошқа экспонатларни тахт қилиб қўйдилар.

«ЛИСОНАТ-ТАЙР» ОЛИМЛАР МУҲОКАМАСИДА

Абу Райҳон Беруний номидаги Шарқшунослик илмий-тадқиқот институтининг мажлислар залига филологлар, шарқшунослар, тарихчилар тўпланишди. Фан адиблари улуғ ўзбек шоири ва мутафаккири Алишер Навоийнинг «Лисонат тайр» («Қушлар тили») асари ҳақидаги диссертацияни муҳокама қилишди.

Филология фанлари кандидати деган илмий даражани олиш учун кўпдан буён меҳнат қилиб келаётган ёш олим Ш. Эшонхўжаевнинг орзуси ушалди. Шарофидлин Эшонхўжаев А. С. Пушкин номли Тил ва адабиёт институтининг илмий ходимидир.

Филология фанлари доктори А. П. Қаюмов, тарих фанлари кандидати А. Ўринбоев ва бошқа олимлар Ш. Эшонхўжаевнинг илмий ишини юксак баҳоладилар.

Филология фанлари кандидати Ш. Эшонхўжаевнинг бу илмий иши келгуси йили нишонланадиган улуғ мутафаккир Алишер Навоий туғилган куннинг 525 йиллик юбилейига ажойиб совғадир.

ОБ-ҲАВО

Бугун кечаси ҳаво булутланиб турса-да, ёғингарчилик бўлмайди. Эрталаб туман тушади. Эртага кундузи ҳаво очиқ бўлади. Бугун кечаси 6-8 даража совуқ, эртага кундузи 1-3 даража иссиқ бўлади.

ҚАРОҚЧИЛИК ҲУЖУМИ

ЛОНДОН, (ТАСС). Рейтер агентлиги мухбирининг Дусакадан юборган хабарида айтилишича, Замбиянинг вице-президенти Каманга кеча радио орқали гапириб, бундай деган: Португалиянинг Мозамбик мустамлакаси билан туташ районда Португалия қўшинлари Замбия Республикасининг территориясига ҳужум қилди.

Португалиянинг мустамлакачи қўшинлари мустақил Замбия территориясига шу билан иккинчи марта ҳужум қилаётир. Шу йилнинг бошида Замбия — Мозамбик чегарасида шундай ҳодиса рўй берган эди. Бу эса Замбияни Бирлашган Миллатлар Ташкилотига Португалия устидан шикоят қилишга мажбур этган эди.

ЖАНУБИЙ ВЬЕТНАМ ВАТАНПАРВАРЛАРИНИНГ ҲАРАКАТИ

ХАНОЙ. (ТАСС). Жанубий Вьетнам озодлик армияси ва партизанлар Америка ва қўғирчоқ режим қўшинларига қаттиқ зарба беришни давом эттирмоқдалар. Вьетнам информация агентлиги «Озодлик» агентлигининг хабарига асосланиб қуйидагиларни билдиради: Жанубий Вьетнам ватанпарварлари сентябрь ва октябрь ойларида Куангчи ва Биньдинь вилоятлари ўртасида жойлашган районларда (Жанубий Вьетнамнинг шимолий қисмида) душманнинг 15.768 солдат ва офицерини сафдан чиқардилар.

ТОГОДАГИ АҲВОЛГА ДОИР

ПАРИЖ, (ТАСС). Того миллат мажлиси президенти Николас Грюницкийга бир овоздан ишонч билдирди. Франс пресс агентлигининг мухбири шу тўғрида Ломедан хабар беради. Фавқулодда сессияга тўпланган Того парламентининг депутатлари резолюция ҳам қабул қилдилар. Бу резолюцияда республика президентини қўллаб-қувватлаганлиги учун армияга ташаккур изҳор қилинади.

28 ноябрда Венгрия Социалистик ишчи партиясининг IX съезди очилади

ПАРТИЯГА БАҒИШЛАНГАН ИШЛАР

Халқ Венгрияси ўз ҳаётида улкан воқеа — Венгрия Социалистик Ишчи партияси IX съезди бўсағасида турибди. Съездга тайёргарлик кўриш ишига аҳолининг барча табақалари — коммунистлар ва партиясизлар, ишчилар ва деҳқонлар, ёшлар ва зиёлилар қатнашмоқдалар. Съезд олди социалистик мусобақаси мисли кўрилмаган суръатлар билан кенг қулоч ёйди. Ҳар куни пойтахтга мамлакатнинг турли томонларидан бу оммавий мусобақа қатнашчиларининг меҳнат рапортлари келиб турибди. Мана, венгриялик дўстларимизнинг партия съездига бағишланган шонли ишлари билан танишинг.

ОЗДА ПУЛАТИ

Озда пўлат эритувчилари съезд шарафига ўз зиммаларига олган мажбуриятларига бир неча бор ўзгартишлар киритдилар. Сентябрь ойидаёқ улар пландан ташқари 20.000 тонна пўлат берган эдилар. Яқинда пўлат эритувчилар ўзларининг кейинги мажбуриятларини ҳам муваффақият билан адо этиб, пландан ташқари 25 минг тонна пўлатни эритганликлари ҳақида хабардор қилдилар. Шу билан бир вақтнинг ўзида комбинатда янги рекорд қўйилди — суткасига 2 минг 757 тонна пўлат қуйилди. Озда металлурглари ўз имкониятларини ҳисоблаб чиқиб, съезд очиладиган кунгача қўшимча 4700 тонна пўлат эритиш мажбуриятини олганлар.

Домначилар ҳам ўз сўзларининг устидан чиқдилар. Улар пландан ташқари 20.000 тонна чўян эритдилар. Прокатчилар эса съезд шарафига планга қўшимча равишда 17.000 тонна прокат бердилар.

Шу йили Меҳнат Қизил Байроқ ордени билан мукофотланган Металлургия комбинатининг меҳнаткашлари маблағларни тежаш планини ҳам муваффақият билан адо этишмоқда.

ҚИЗИЛ ЮЛДУЗЛИ ҒАЛЛАКОР

Будапештдаги «Вёрёш чиллак» («Қизил юлдуз») Трактор заводининг маҳсулотлари бутун дунёга танилган. «Д4К-В» маркали ғилдиракли трактор шу йили Москвада бўлиб ўтган виставкада Олтин медаль билан мукофотланди. Венгер хукумати эса бу тракторни яратган ихтирочилар меҳнатини Кошута номли мукофот билан тақдирлади. 90 от кучига эга бўлган қизил юлдузли ғаллакор тракторга Англия, Франция ва бошқа мамлакатларда ҳам қизиқиш зўр. Обрў, шуҳрат орттириш қийин, аммо уни сақлаб қолиш ҳаммадан қийин, дейди завод директори Уллманн. Чет эллик буюртмачилар жуда талабчан бўлишади, шунинг учун ҳам завод конструкторларига ўз ихтироларини тобора такомиллаштира бориш, унинг техник кўрсаткичларини янада яхшилаш борасида кўп иш қилишга тўғри келади.

ТЎҚИМАЧИЛАРНИНГ МУВАФФАҚИЯТЛАРИ

Жун газламалар ишлаб чиқарувчи фабриканинг 27 цех ва бошқа ишлаб чиқариш участкалари илғор коллектив деган номга сазовор бўлди. Венгрия Министрлар Совети ва Венгрия Халқ Республикаси касаба союзларининг кўчма Қизил байроғи уларда сақланмоқда. Съезд олди мусобақасида коллектив пландан ташқари 4 миллион форинтлик маҳсулот ишлаб чиқариб, янги муваффақиятларга эришди. Ҳозирда ишлаб чиқарилаётган маҳсулот сифатини ошириш ва унинг хилларини кенгайтириш соҳасида иш олиб борилмоқда. Бу йил фабрикада 200 хил гул босилган 90 хил газлама синовдан ўтказилди. Булар орасида эркаклар ва аёллар учун костюмга жуда монанд бўлган тарам терилен энг муваффақиятлиси бўлиб чиқди. Биринчи ярим йил мобайнида тўқимачилар бу хил газламадан пландан ташқари 225 минг квадрат метр тайёрладилар. Ҳозирда фабрика тўқувчилари ўз зиммаларидаги янги мажбурият — йил охиригача планга қўшимча равишда 550 минг квадрат метр терилен ишлаб чиқариш учун фидокорона меҳнат қилмоқдалар.

ДАЛА МЕҲНАТКАШЛАРИ МУСОБАҚАЛАШМОҚДАЛАР

Венгер ғаллакорлари съезд олди мусобақасига актив қўшилганлар. Давлат хўжаликлари, ишлаб чиқариш кооперативлари ва ремонт трактор станциялари коллективлари: «барча дала ишларининг съезд очиладиган кунгача тугаллаймиз» шиори билан ишладилар. Ғалла ўрими муваффақиятли ўтди, мамлакат омборларига аҳоли эҳтиёжини тўла қоплайдиган даражадаги ғалла тўкилди. Ўрта ҳисобда бир гектар майдондан 21 центнердан буғдой ўриб олинди. Ҳозир мамлакат далаларида кузги дала ишлари қизғин бормоқда.

Баранья области давлат хўжаликлари пландан ташқари 10 миллион форинтлик маҳсулот топширдилар. Бойедаги илгари Венгрия Социалистик ишчи партияси VIII съездининг байроғини қўлга киритган биргина давлат хўжалигининг ўзи пландан ташқари 2 ярим миллион форинтлик маҳсулот етиштирди. Венгриянинг Сольнок, Чонград, Бекеш ва бошқа областларининг ғаллакорлари ҳам съезд шарафига бошланган меҳнат мусобақасида муайян муваффақиятларни қўлга киритдилар.

Митрофан ПОПОВ,
Будапешт,
ТАСС мухбири.

Гавана провинциясининг Лиса шаҳрида ойна комбинати қурилиши тугалланмоқда. Яқин кунлар ичида унинг биринчи печи маҳсулот бериши керак. Бу корхона Венгриянинг «Комплекс» фирмаси кўмаги билан қурилмоқда. У маҳаллий хом ашёдан маҳсулот ишлаб чиқаради.

Суратда: венгриялик техник Сабо Лайош ва лаборатория бошлиғи Нестор Форнош (тик турганлар) дастлабки синов ишларини кузатмоқдалар.

ПРЕНСА-ЛАТИНА-ТАСС фотоси.

МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ШАҲАР СОВЕТИНИНГ ЎНИНЧИ ЧАҚИРИҚ ТЎҚҚИЗИНЧИ СЕССИЯСИНИ ЧАҚИРИШ ТЎҒРИСИДА

Меҳнаткашлар депутатлари Тошкент шаҳар Советининг тўққизинчи сессияси 1966 йил 29 ноябрь куни соат 14 да Свердлов номли концерт залида (Правда Востока кўчаси, 10-уй) чақирилсин.

Тошкент шаҳар Советининг ижроия комитети IX сессия муҳокамасига қуйидаги масалаларни киритади:

1. Ўзбекистон ССР Олий Совети VIII сессиясининг «КПСС XXIII съезди қарорлари асосида республика мактаблари ишини янада яхшилаш тадбирлари тўғрисида» қабул қилган қарорининг бажарилиши тўғрисида.

2. Меҳнаткашлар депутатлари Тошкент шаҳар Совети ижроия комитетининг қилинган ишлар (X чақириқ) тўғрисидаги ҳисоботи.

Депутатлар 29 ноябрь куни соат 13 да Свердлов номли концерт залида рўйхатдан ўтадилар.

ТОШКЕНТ ШАҲАР СОВЕТИНИНГ ИЖРОИЯ КОМИТЕТИ.

РАЙОН ПАРТИЯ АКТИВЛАРИ ЙИҒИЛИШИДА

ХАЛҚ КОНТРОЛИГА ПАРТИЯ раҳбарлигини кучайтирайлик

КИРОВ. Район халқ контроли комитети ва унга кўмаклашувчи группалар ҳамда постлар ёрдамида шу йилнинг ўзида 300 дан ортиқ ҳар хил текширишлар ўтказди, меҳнаткашларнинг 133 хати ва аризаси кўриб чиқилди. Шундан кейин айбдор деб топилган мансабдор шахслардан 25 киши жавобгарликка тортилди.

Шуни ҳам айтиш керакки, район халқ контроли комитети ва унга кўмаклашувчи группалар фаолиятида камчиликлар ҳам йўқ эмас. Айрим группалар ўз фаолиятида касаба союз ва комсомол активига суянмасдан иш олиб борадилар, маъмурият билан яқин алоқада бўлмайди.

Кондитер фабрикасида анчагина хато ва камчиликлар юз бермоқда. Фабрика ўн ойлик планини 96,3 процент бажарди, холос. Фабрика халқ контроли группаси эса (раиси Ф. Турин) бу камчиликларни олдини олиш ва тугатиш юзасидан ҳеч қандай чора кўрмаган.

«Райпишчеторг» халқ контроли группасининг фаолиятсизлиги (раиси М. Ҳусанов) орқасида умумий овқатланиш корхоналарида тартибсизлик ҳукм сурмоқда.

Бу ва шунга ўхшаш кўпгина фактлар район партия комитетининг биринчи секретари ўртоқ Ш. Аҳмадалиеванинг «Район халқ контроли группалари ва постларига партия раҳбарлигини кучайтириш тўғрисида» район партия активи йиғилишида қилган докладида ҳамда музокарада қатнашган нотиқларнинг сўзларида келтирилди.

Район партия активининг йиғилиши район халқ контроли комитети ва унга кўмаклашувчи группалар ва постларнинг асосий вазифаси корхоналарда меҳнат унумдорлигини ошириш, ҳомашёдан, ёқилғи, материалдан, меҳнат ва молия ресурсларидан яхшироқ фойдаланиш устидан доимий назорат олиб боришдан иборат эканлигини таъкидлаб ўтди.

Актив йиғилиши халқ контроли комитети ва унга кўмаклашувчи группалар капитал маблағидан унумли фойдаланишга, қурилиш объектларини муддатидан илгари битказишга, қурилиш сифатини яхшилашга, меҳнат унумдорлигини ошириш, проект-смета ишларини яхши йўлга қўйиш, маҳсулот таннархини камайтириш ва сифатини яхшилаш масалаларига эътибор беришлари лозимлигини кўрсатди.

* * *

ФРУНЗЕ. КПСС XXIII съезди қарорлари асосида халқ контролёрлари олдида турган вазифалар ва район бошланғич партия ташкилотларининг халқ контроли группа ва постларига раҳбарлигини кучайтириш тўғрисида район партия комитетининг биринчи секретари Т. И. Акимова доклад қилди.

Кейинги вақтларда район партия комитети бюросида район халқ контроли комитетининг ўн бешдан ортиқ таклиф ва тавсияси муҳокама қилинди.

Район халқ контроли комитети ўз йиғилишларида музика мактабининг молиявий фаолиятидаги камчиликларни, «Союзстройинструмент»даги хўжасизлик масалаларини, зилзиладан зарар кўрганларга пул ва моддий ёрдам кўрсатишда суиистеъмолчиликка йўл қўйган айрим шахсларнинг кўз бўямачилигини ва бошқа кўпгина муҳим масалаларни муҳокама қилган.

Булардан ташқари халқ контролёрлари районда электр қувватидан ва ёқилғининг бошқа турларидан фойдаланишда айниқса унумли иш олиб бордилар. Натижада электр энергиядан бир йил ичида иқтисод қилишга мўлжалланган даражага тўққиз ойда эришилди. 1 миллион 800 минг киловатт соат электр энергия ва 1 минг 700 тонна шартли ёқилғи тежалди. Бу ишда «Таштекстильмаш» заводи (халқ контроли группасининг раиси Н. Малов), 1-пойафзал фабрикаси (раиси В. Макаричева), Абразив буюмлар комбинати (раиси Н. Каюшкин), Тошкент Тўқимачилик комбинати (раиси Г. Чернов) ва бошқа кўпгина корхона ва ташкилотлардаги халқ контроли группа ва постларининг аъзолари актив иштирок этдилар.

Шуни айтиш керакки, халқ контроли группа ва постларига бошланғич партия ташкилотлари яхши раҳбарлик қилаётган корхона ва ташкилотларда диққатга сазовор ишлар қилинмоқда. Жумладан, 1-пойафзал фабрикаси (партком секретари Т. Аҳроров), «Таштекстильмаш» заводи (партком секретари А. Степанов) шулар жумласидандир. Кейинги вақтларда «Средазнипроцветмет», Абразив буюмлари комбинати, 17-поликлиника, 4-нон заводи партия ташкилотлари ҳам бу соҳада ўз фаолиятларини бир мунча жонлантириб юбордилар.

Бироқ, райондаги «Сагидропроект» институтида, «Ташплодоовощтрест», қурилиш материаллари комбинатида ва бошқа айрим корхона ва ташкилотларда халқ контроли группа ва постлари фаолияти суст. Бу корхоналарнинг партия ташкилотлари халқ контроли группа ва постлари иши билан қизиқмаётирлар.

Халқ контроли группа ва постларининг кучи уларнинг оммавийлиги ва уларга бошланғич партия ташкилотларининг раҳбарлигидадир. Шунинг учун ҳам уларга ҳар томонлама кўмаклашиш ва раҳбарлик қилиши бошланғич партия ташкилотларининг муҳим вазифасидир.

Партия активи йиғилишида халқ контроли активистларидан бир группасига район партия комитети, район совети ва халқ контроли комитетининг фахрий ёрлиқлари ва совғалар топширилди.

Йиғилишда шаҳар халқ контроли комитетининг раиси М. Муллаев сўзлади.

* * *

«ГЛАВТАШКЕНТСТРОЙ». Янги Тошкентни бунёд этиш ишига «Главташкентстрой»нинг кўпсонли қурувчилари билан бир қаторда халқ назоратчилари ҳам муҳим ҳисса қўшмоқдалар. Бош бошқарма партия активининг яқинда бўлиб ўтган йиғилишида «КПСС XXIII съезди қарорлари асосида халқ назоратчиларининг вазифалари ва уларга партия раҳбарлигини кучайтириш тўғрисида» «Главташкентстрой» партия комитети секретарининг ўринбосари ўртоқ Н. Зокировнинг доклади тингланди ва муҳокама қилинди.

Ҳозирги вақтда «Главташкентстрой»га қарашли трестлар, бошқармалар, пудратчи қурилиш ташкилотлари ва бинокорлик саноати корхоналарида 150 дан ортиқ, халқ контроли группалари ишлаб турибди. Улар ўз атрофига 1840 назоратчини бирлаштирган. Халқ назоратчилари группалари ишлаб чиқариш илғорлари, новаторлар, инженер-техник ходимлардан ташкил топган.

Назоратчилар ўзлари ишлаб турган корхона ва қурилиш ташкилотларида давлат планларини ортиғи билан адо этиш, қурилиш сифатини яхшилаш, меҳнат унумдорлигини ошириш ва бракка қарши курашда партия ташкилотларига ҳамда маъмуриятга яқиндан ёрдам бераётирлар.

Бироқ, ҳамма партия ташкилотлари ҳам назоратчилар ишига кўнгилдагидек раҳбарлик қилаётир деб бўлмайди. Партия ташкилотлари халқ назоратчиларига кўрсатмалар ва консультация бериб турмайдилар. 10-қурилиш трести, ёғочни қайта ишлаш заводи халқ назоратчилари группалари ишида жиддий нуқсонлар бор. Докладчи ва музокарада сўзга чиққан нотиқлар ана шулар тўғрисида гапирдилар.

Партия активи йиғилишида Ўзбекистон ССР Министрлар Совети раисининг ўринбосари «Главташкентстрой» бошлиғи ўртоқ И. В. Марцинюк иштирок этди ва нутқ сўзлади.

* * *

Халқ контроли группалари ва постларига партия раҳбарлигини кучайтириш масаласига бағишланган партия активи йиғилишлари Ленин ва Куйбишев районларида ҳам бўлиб ўтди.

ТОШКЕНТ БУНЁДКОРЛАРИ

Суратда сиз «Укрстрой» трестининг 1-бетон узели илғор механизаторларидан [чапдан] оператор Н. Герман, мастер Юшченко, экскаваторчи П. Дёмин ва оператор А. Литвин ўртоқларни кўриб турибсиз.

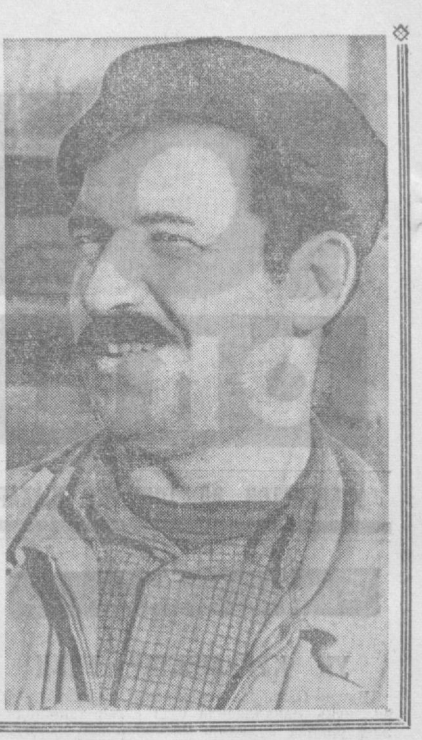

Донецк қурилиш поездининг илғор шофёри Яков Рудник кунлик нормасини ҳамиша ошириб адо этади.

Суратда: Я. Рудникни кўриб турибсиз.

М. НУРИДДИНОВ фотолари.

ИНСОН ОДОБИ БИЛАН...

Маъшуқалар нима дейди?

Ўтган суҳбатимизда («Тошкент оқшоми» 22 октябрь, 1966 йил) қизлар қиёфасида йигитлар энг қадрлайдиган фазилатлар ҳақида гапирган эдик. Мазкур мақолада қизларнинг йигитлар қиёфасига талаблари ҳақида фикр юритамиз. Бу гал ҳам ўз мулоҳазаларимизга Тошкент шаҳар никоҳ уйида ўтказган ёзма (анкета орқали) ва бевосита суҳбат материалларига таянамиз.

Биз суҳбатлашган 100 жуфт куёв-келинларнинг «Сиз турмуш йўлдошингизни қайси фазилатлари учун севасиз?» деган саволга берган жавобларини чоғиштириб чиқдик. Қизлар ҳам йигитларимиздек, кишининг илғор ахлоқий фазилатларини биринчи ўринга қўядилар. Биз қўйган саволга кўпчилик келинлар (33 келин) севгилисининг «яхши характерини» кўрсатади. Бу табиий. Чунки совет йигит ва қизларининг севги идеали, севишни орзу қиладиган, севган кишиси қиёфаси жиҳатидан, аввало, коммунистик аҳлоқни ўзида мужассамлаштирган илғор совет кишисидир. Бундан — куёв-келиннинг «яхши характери»дан социалистик никоҳнинг мазмуни таркиб топади. Куёв-келиннинг характер фазилатларининг бир-бирига яқинлиги, уларнинг аҳлоқий эътиқод ва одатлари уйғунлиги ва ҳамоҳанглилиги — ёшларимиз никоҳининг маънавий қиёфасини ташкил этувчи асосий омиллардир. Бу омиллар оилавий турмуш даврида эр-хотин орасида аҳлоқий муносабатлар ривожланиши учун мустаҳкам замин ва озиқа бўлиб хизмат қилади.

Қизлар йигитлар қиёфасига ўзига хос талаблар ҳам қўядилар. Чунки қизларнинг ўқимишли, маълумотли қисми (8 келин) ўз севгилисининг «яхши характери билан бирга «ўқимишли»лигини кўрсатади. Бу эса йигитларга нисбатан энг юксак талаб. Кишида «яхши характер» билан билимдонликнинг мужассамлашуви шахсий камолотнинг юқори чўққисидир. Қизларнинг бу талабини уларнинг оила, никоҳ ҳақидаги бошқа фикрлари билан қўшиб ўрганиш шуни кўрсатадики, куёвнинг келиннинг ўзидек маълумотли бўлишидан моддий жиҳатдан тўқ турмуш қуришнигина кўзламайдилар. Улар турмушни маданий ташкил этиш, эр-хотин орасида маънавий ҳамкорлик бўлиши, муносабатларнинг маданий, аҳлоқий-психологик жиҳатдан бой ва гўзал бўлишини кўзда тутадилар.

Анкета жавоблари шуни кўрсатадики, қизлар йигитларнинг кишилар билан ўзаро муносабатларида бевосита намоён бўладиган практик хислатлар, одатларига алоҳида эътибор берадилар. Чунки 14 келин биз қўйган саволга севиклисининг «софкўнгиллиги» ва «камтарлиги»ни, 5 келин «одамжонлиги» ва «меҳрибонлиги»ни кўрсатади. Мана, бир мисол. Инженер Озодахон Ғуломованинг бўлажак умр йўлдоши Аббосжон билан ўзаро севги-муҳаббати уларни ЗАГС эшигига чорлади. У бизнинг саволимизга шундай деди: «Биз икки йилдан буён бир-биримиз билан танишмиз. У кишининг тўғрисўзлиги, камтарлиги, одамларга яхши муносабати менда чуқур ҳурмат ва ишонч уйғотди».

Қизлар юксак қадрловчи бу фазилатлар чиндан ҳам қимматли фазилатлардир. Мустаҳкам оила, эр-хотин орасидаги яхши муносабат ана шу одамжонлилик, меҳрибонликнинг ўзгинаси, десак хато қилмаймиз.

Социалистик оилавий муносабатлар тараққиёти учун характерли хусусиятлардан бири эр-хотин орасидаги никоҳгача бўлган ўзаро ғамхўрлик, меҳрибонлик, сезгирлик меҳнат ва ижтимоий ҳаётдаги ҳамкорлик каби энг нозик ва гўзал муносабатлардир. Бироқ айрим йигитлар никоҳдан сўнг куз ҳавосидек ўзгариб қолишади. Никоҳгача севгилисининг бошида парвона бўлади, учрашувга озгина кечикса ёки бирор ножўя сўз айтиб қўйса, дарҳол узр сўрайди, никоҳдан сўнг эса буларга барҳам берилади. Турган гап, никоҳдан сўнг кишини яқинроқ биласиз, баъзан у сиз ўйлаган киши бўлиб чиқмаслиги мумкин. Лекин кўпчилик ҳолларда йигитларнинг ўз рафиқасига бундай муносабати эр-хотин орасидаги муносабатни қолоқ тушуниши, коммунистик ахлоқнинг кишилар шахсий турмушига талаби унинг эътиқодига айланмаганини кўрсатади. Эр-хотин орасидаги муносабат, коммунистик ахлоқ нуқтаи назаридан, жамиятда кишилар орасида шаклланиб, қарор топаётган коммунистик муносабатларнинг — ўзаро дўстлик, ғамхўрлик, ҳамкорлик муносабатларининг ўзига хос кўринишидир.

Кўпгина қизлар (12 келин) севиклисининг «мустақиллиги»ни энг қиммат фазилати, деб ҳисоблайди. «Мустақиллик» эса фикр ва хулқда ўз эътиқодига эга бўлишдир. Қизлар «мустақиллик» тушунчасига янги қирра бериб, севгилисининг турмушида илғор қарашларга садоқатини, қолоқликка муросасизлигини кўзда тутадилар.

Гап шундаки, айрим ота-оналарнинг онги ва хулқида эски феодал, диний қарашлар, одатлар сарқитлари сақланиб қоляпти. Бу қолдиқлар севилганларнинг янгичасига, коммунистик ахлоқ нормалари асосида оила қуришига тўсиқ бўляпти. Суд материалларини ўрганиш шуни кўрсатадики, бузилаётган никоҳнинг ҳар биттасидан бири қолоқ фикрли ота-онанинг ёшлар турмушига эскича, социалистик турмуш нормаларига зид талаблар қўйиши (чунончи, келин зиммасига бутун уй ишини юклаб қўйиш, рўзғор тутишда ўз ихтиёрига қўймаслик, жамоат ишларида иштирок этишни тақиқлаш ва ҳоказолар) натижасида содир бўляпти. Таассуфки, айрим ёш эрлар ота-онасининг ноҳақлигини билатуриб, уларга янги турмуш талабларини тушунтириш, эр-хотин орасида янгича муносабат намунасини кўрсатиш ўрнига, уларнинг қолоқ фикрларига бўйин эгиб, оилаларини бузяптилар.

Хуллас, қизларнинг катта кўпчилиги севишда йигитларнинг ижтимоий ҳаётда кишилар орасидаги муносабатда, шахсий турмушда намоён бўладиган илғор ахлоқий қарашлари ва одатларини асосий ўринга қўядилар. Лекин «йигитга ҳуснининг ҳожати йўқ» деган фикрнинг эскирганй шубҳасиз. Саволимизга 6 келингина куёвининг «характери ва ҳуснини» кўрсатган бўлса-да, бошқа қизларга ҳам севиклисининг ташқи қиёфаси бефарқ эмаслигини билиб олиш мумкин эди. Ҳусндорликнинг йигитларга ҳам тарқалишининг боиси бор. Бу — аёлларнинг эркаклар билан тенг мавқедалигидир. Йигит ва қизнинг, эр-хотиннинг далада, станок ёнида, илм даргоҳида, давлат идорасида бирга бўлиши, кинотеатрда, меҳмонда бирга юриши, ниҳоят уйдаги маданий вазият йигитларнинг ҳам гўзал бўлишини тақозо қилади.

Йигитлар гўзаллиги алоҳида гўзаллик. Йигитлар ўзларини ўзлари гўзал қилиб юришлари керак. Бу соҳада имкониятларимиз кўп. Доимо соқолни тоза олиб, вақтида сочни олдириб туриш йигитга қанча ҳусн бағишлайди. Ҳафсала билан кийиниш, тозалик, озодаликчи?

Келин-куёвлар билан ўтказган суҳбатимиз социалистик никоҳнинг нақадар бойлигини, у келин-куёвнинг юксак аҳлоқий фазилатлари либосига ўранган ўзаро севги-муҳаббати асосида вужудга келаётганини кўрсатиб турибди. Бироқ бир нарса ташвиш туғдиради. Бир неча қизлар биз қўйган саволга жавоб беролмадилар. Мана, олий маълумотли қиз М. С. турмуш ўртоғига муносабати, мустаҳкам оила қуриш бўлғуси оиладаги вазифалар ҳақидаги оддий саволларга «жавоб беролмайман, билмайман», дейишдан бошқа ҳеч нарса дея олмайди. Бундай қизларнинг бир қисми уялиб ўз фикрини айтмади, деб ўзимизни овутишимиз мумкин. Лекин бошқалар ўз ҳиссиётини синамай, бўлажак турмуш ўртоғига ўз муносабатини очиқ-ойдин англамай, таваккалига никоҳга кирмадимикин? Фақат севиб турмуш қуриш, нима учун ана шу йигитни севаётганини яхши билиш, ҳар бир қизнинг хулқ қоидаси бўлиши керак.

Ў. ТОШТЕМИРОВ,
фалсафа фанлари кандидати.

„Бетимнинг қаттиғи жонимнинг ҳузури"

Яқинда юз берган бир ҳодисага жуда-жуда ҳайрон қолдим. Одобсизларни кўрганман-ку, лекин бунақасини энди учратишим. 3-троллейбусда кетаётган эдим. Болалик аёллар, кексалар ва инвалидлар ўтириши керак бўлган жойда 16-18 ёшлардаги бир қиз ўтириб боряпти. 1-Май остановкасида сочлари пахта каби оппоқ 55-60 ёшлар чамасидаги бир кампир чиқди. Чиқди-ю, жой ахтариб, уён-буён аланглади. Ниҳоят, кўзи ўша ёш қизга тушиб, унинг олдига келди. Қиз кўрмагандай ёнидаги ҳомиладор аёл билан гаплашиб ўтираверди. Йўловчилардан бири:

— Қизча, кампир онангизга жой берсангизчи,— деди.

Қиз ўзини эшитмаганга олди. Бояги киши қизнинг елкасидан оҳиста туртиб, яна огоҳлантирди. Қиз бир ижирғанди-да, ўтираверди. У энди ёнидаги аёл билан гаплашмас эди.

— Майли, тургиси келмади-да, ҳеч иси йўқ, туриб кетавераман,— деди кампир.

Бу орада кампир билан ёши тенг келиб қоладиган бир эркак туриб, жой берди. Қиз шунда ҳам пинагини бузмади. Қиз одамлар кўзига шу қадар хунук кўриниб кетдики, воқеадан воқиф бўлганларнинг ҳаммаси у томон нафрат билан қарар эди.

— Тарбиясиз!— деди кимдир.

Ҳа, бу қизга нисбатан айтилган жуда тўғри ибора эди.

Ўта одобсиз қиз қайси мактабда ўқиб, қайси оилада тарбия топяптикин, ҳайрон бўларди ҳамма. Қизнинг ёнида ўтирган аёл унга яқин одам эканлиги билиниб турибди. Бироқ аёл ҳам қизга ҳеч нарса демасди... Бу нарса ҳеч кимга ёқмади.

С. ЖЎРАЕВ.

ПАРТИЯ — ХЎЖАЛИК АКТИВИ ЎҚИШИ БОШЛАНДИ

Чилонзор районида партия-хўжалик активи мактабида машғулотлар бошланди.

Мактабда партия, хўжалик, совет ходимлари ва пропагандистларга мўлжалланган 4 та факультет бўлиб, машғулотларга 400 тингловчи қатнашмоқда. Район партия комитетининг бюро аъзолари М. Белоногов, Г. Қурбонов, В. Юханова, район партия комитети ташкилий бўлим мудири Е. Керимова факультетларга раҳбарлик қилмоқдалар.

Машғулотларни ўтказишга, лекцияларни ўқишга, шаҳар ва райондаги партия-совет ходимлари, олий ўқув юртларининг ўқитувчилари жалб этилган.

Машғулотнинг биринчи кунида Чилонзор район партия комитетининг биринчи секретари, мактаб раҳбари Обид Соқиев нутқ сўзлади. Сўнгра Ўзбекистон КП Марказий Комитетининг лектори Е. Блок «Ҳозирги даврда Совет-Хитой муносабатлари», иқтисод фанлари кандидати, халқ хўжалиги институти доценти Ф. Муминов «Ўзбекистон янги беш йилликда» деган темаларда лекциялар ўқидилар.

Республикамиз бўйлаб

Чирчиқдаги ўтга чидамли ва қийин эрийдиган металлар комбинати коллективи меҳнатда катта ютуқларга эришмоқда.

Суратда: комбинатнинг илғор ишчиларидан бири станокчи Надя Уколова.

В. СИРОТКИН фотоси.

Янги станоклар

Трактор йиғув заводининг картер участкасида МА 3073, 3074, 3075 маркали янги агрегатлар ўрнатилди. Бу станоклар ишлаб чиқарилаётган маҳсулотнинг аъло сифатли бўлишини таъминлайди.

Шунингдек Кожух ва гильза участкасида ўрнатилган МА 3076, 3077, маркали агрегатлар иш жараёнида синовдан муваффақиятли ўтяпти. Тез кунда МА 3239 маркали трубани пардозловчи станок ҳам ишлаб чиқаришга тадбиқ этилади.

Ундан ташқари ана шу участкадаги мавжуд тўртта катта фрезер станоклари ёнига яна бир 6 М 23 ВС 6 Н19 маркали станок ўрнатилди.

Х. ОЛИМЖОНОВ.

1933 ЙИЛ

1 ИЮНЬ. Тўрткўлда Қорақалпоғистон совет ёзувчиларининг биринчи республика съезди очилди.

25 ИЮНЬ. Тошкентда Жанубий Хоразм халқ хўжалиги масалаларига бағишланган илмий конференция очилди.

1 ИЮЛЬ. «Зангори рўмол» спектаклининг премьераси билан Татаристон Давлат Академик Давлат театри Тошкентдаги ўз гастролларини бошлади.

1 АВГУСТ. Тошкент — Чирчиқ йўлига дастлабки 100 метр пўлат из ётқизилди.

2 АВГУСТ. Москва — Қорақум — Москва автомобиль саёҳатининг қатнашчилари Тошкентга келдилар.

10 АВГУСТ. Тўрткўлда Қорақалпоғистон АССР зарбдор колхозчиларининг I слёти очилди.

25 АВГУСТ. Ўзбекистон ССР Халқ Комиссарлари Советининг қарори билан шу кундан бошлаб очиқ ғалла савдоси йўлга қўйилди.

АВГУСТ. Тошкентда санъат ходимлари учун кадрлар тайёрлайдиган иккита студия— Ҳамза номли театр ҳузурида драматик студия ва Свердлов номли театр ҳузурида музикали студия ташкил этилди.

АВГУСТ. М. Миронов ва Т. Содиқовларнинг «Лайли ва Мажнун» спектаклининг премьераси бўлди.

4-14 СЕНТЯБРЬ. Тошкентда зарбдор колхозчиларнинг Бутун Ўзбекистон слёти ўтди.

5-7 СЕНТЯБРЬ. Шу кунлар мобайнида биринчи Ўрта Осиё илмий техник конференцияси бўлиб ўтди.

24 СЕНТЯБРЬ. Тошкентда I Бутун Ўзбекистон спартакиадаси бошланди.

30 СЕНТЯБРЬ. Москва — Қорақум — Москва маршрути бўйлаб ўтказилган, Москва ва Горький автозаводларида ишлаб чиқарилган 19 машина билан ўтказилган саёҳат муваффақиятли якунланди. Бу тенгсиз сафарда Ўзбекистондан автосаёҳат техника комиссияси раисининг ўринбосари лавозимида инженер Н. Абрамов, енгил автомашина ҳайдовчиси А. Коспаров, механик Хорват, юк автомобили ҳайдовчиси Николаевлар иштирок этдилар.

6 ОКТЯБРЬ. Тошкент тўқимачилик комбинатининг қурилиш майдонида иккинчи коммунистик шанбалик бўлиб ўтди.

26. ОКТЯБРЬ. Тошкентда Лев Оборинининг биринчи концерти бўлиб ўтди.

ОКТЯБРЬ. Тошкентда стационар рус драматик труппаси ташкил қилинди.

КИТОБГА БАҒИШЛАНГАН УМР

Юбилярларимиз

Ҳурматли китобхон, Сиз буюк француз ёзувчиси Анатоль Франснинг Сильвестер Бонарини яхши биласиз. У бутун умрини китобга бахш этган. «Мен китобни очиб жуда қизиқиш билан ўқий бошладим, чунки у қўл ёзмалар каталоги эди. Каталогдан ҳам осонроқ ўқиладиган қўнгилли ва ўзига торта оладиган ўқишни билмайман»— дейди у.

Шундай Бонарлардан Тошкентда ҳам бор. Бу китоб ишини севган киши Тошкент Давлат Университети Асосий кутубхонасининг директори Дмитрий Фёдорович Железняковдир.

Дмитрий Фёдорович шу бугун 60 ёшга тўлади. 60 баҳорининг 35 йили маданиятимиз дурдонаси китоб ишига сарф этилди.

Дмитрий Фёдорович Железняков аввал рабфакда, сўнгра САГУнинг биология-тупроқшунослик факультетида ўқиди. 1939 йили университетни битиргач, ўз факультетида ўқитувчи ва Асосий кутубхона директори қилиб тайинланади. Лекин 1941 йил севикли мамлакатимиз бошига тушган қора кунлар кўплар қатори Дмитрий Фёдоровични ҳам Ватан мудофааси сари, улуғ жангнинг энг оғир жойларида бўлишга сафарбар этди. Касби китобшуносликка айланган бу киши фронтда ҳам тарғибот ишлари билан шуғулланди. У рота командири, командирнинг сиёсий ёрдамчиси, парторг ва бош инструктор бўлиб хизмат қилди.

Дмитрий Фёдорович ўз ротасида солдатларнинг юрагида душманга қарши матонатли, жанговарлик оловини ёқа олди. У оғир жангларда қатнашганлиги, жанговар топшириқларни аъло даражада бажарганлиги учун «Қизил Байроқ» ордени ва бир қанча медаллар билан мукофотланди.

1946 йилда китобларга бўлган муҳаббати ва кутубхона ишига садоқатлилиги офицер-капитан Д. Ф. Железняковни яна университет Асосий кутубхонаси даргоҳига, тинч ижодий меҳнатга қайтарди.

Дмитрий Фёдорович раҳбарлик қилаётган кутубхона республикадагина эмас, балки Ўрта Осиёда энг йирик илм ўчоқларидан ҳисобланади. Унинг китоб бойлиги бир ярим миллиондан ортиқ. Ҳар йили ўрта ҳисобда 80-90 минг нусхадан янги китоб ва журналлар олиш эвазига китоб фонди тўлиб боради.

Бу кутубхона иттифоқдаги энг йирик кутубхоналар, ўқув юртлари ва илмий ташкилотлар ҳамда 44 та социалистик ва капиталистик мамлакатлардаги Фанлар академияси, Калифорния (АҚШ) Оксфорд (Англия), Калькутта (Ҳиндистон)даги ва бошқа университетлар билан системали равишда китоб алмашиб туради.

Масалан: 1965 йилда социалистик мамлакатларга 889 нусха, капиталистик мамлакатларга 460 нусха китоб, журнал ва илмий монографиялар юборилган бўлса, улардан ҳаммаси бўлиб 1853 турли хил китоб ва журналлар олинган.

Нодир китобларни кўпайтириб, уларни кўз қорачиғидай сақлашда университет кутубхонасини кутубхонашуносликда илмий методик ёрдам кўрсатиш марказига айлантиришда Дмитрий Фёдоровичнинг хизмати беқиёс.

Д. Ф. Железняков республика олий ўқув юртлари кутубхоналари илмий-методик кабинети раисининг ўринбосари, МДУ қошидаги СССР Олий ўқув юртларнаро кутубхона илмий-методика комиссиясининг аъзоси. Шу сабабли республика ўқув юртлари кутубхонаси системаси ишларини яхшилашда тинмай хизмат қилиш билан бирликда иттифоқ кутубхоналари иши билан ҳам бевосита қизиқади.

Д. Ф. Железняков оммавий-ташкилий ишлари ва республикада кутубхона ишлари ривожига қўшган ҳиссаси туфайли Ўзбекистон ССР Олий совети Президиумининг Фахрий ёрлиғи билан мукофотланган.

Мана у 60 ёшга кирди, лекин юз йиллаб яшаб келаётган китоб қаҳрамонлари, антик дунё баҳодирлари ва хушчақчақ мушкетёрлар сингари бақувват ҳам тетик, Сильвестер Бонар каби дунёни унутиб, китоблар орасида изланиб юрибди.

Унга яна боқи умр, китоб қаҳрамонларидек барҳаётлик тилаймиз!

М. АБДУЛЛАЕВ,
аспирант.
С. ХОЛБОЕВ,
библиограф.

Шанба оқшоми

ПАЗАНДА МАСЛАҲАТИ

ТУРП САЛАТЛАРИ

Турп асосан хомлигича истеъмол қилинади, баъзан таомларга ҳам қўшилади. Масалан, сомонча қилиб қирқилган турпни лағмон қайласига қўшиб қовурилса, жуда соз бўлади. Турп октябрнинг охирларида, совуқ туша бошлаганда йиғиб олинади ва то эрта баҳор редиска чиққунга қадар истеъмолдан аримай бошқа сабзавотларнинг ўрнини босади.

Турпнинг энг яхшиси Марғилон, Қўқон, Олтиариқ томонларда бўлади. Тошкентга ҳам кўплаб келтирилади. Ушбу турпда 1,5 процентгача шакар, 2 процентгача оқсил, бир мунча минерал моддалар, С витамини ва хужайра моддаси жуда кўп. Таркибидаги ифори мой ўзига хос таъм бериб, иштаҳа қўзғатиш ҳусусиятига эга. Фитонцид деб аталувчи модда эса организмдаги бактерияларни қиради. Турпда яна ферментлар ҳам бўлиб, улар модда алмашинувига ва оғир овқатларнинг тез хазм бўлишига ижобий таъсир қилади.

Турпни доим паловга қўшиб истеъмол қилувчилар ҳам унинг шундай шарофатини билмасалар керак. Турпдан ушбу салатларни тайёрлаб меҳмонингиз дастурхонига қўйинг. Қони фойда.

ТУРПДАН САЙ — САЛАТ

«Марғилон» турпини сомон шаклида тўғраб, қайноқ сув билан ювиб юборинг. Пиёзни ҳам шу усулда тайёрлаб бир-бирига қўшинг. Унга пахта ёғини доғлаб совитилгач сирка билан бирга қўшинг, туз, мурч ва чопилган укроп аралаштириб ликопларга тузанг.

Сай салатига: 2 дона турп, 1 бош пиёз, 1 ош қошиғида ёғ, 1 чой қошиғида сирка, туз, мурч ва укроп таъбга кўра олинади.

ТУРПДАН СИР ҚЎШИБ ТАЙЁРЛАНГАН САЛАТ

Серсув картиллама турпни арчиб, майда сомон шаклида тўғрайсиз, сирни ҳам сомон шаклида тўғрайсиз ва ҳар икки масаллиқни бир-бирига аралаштириб, пича туз сепасизда ликопчаларга тузаб, дастурхонга тортасиз. Ушбу салатга: 2 дона турп, 200 гр. сир, таъбига кўра туз керак бўлади.

ТУРП ВА АНОРДАН ТАЙЁРЛАНГАН САЛАТ

Марғилон турпини жуда майда сомон шаклида қирқасиз. Қуванинг нордон «қой анорини» сиқиб сувини чиқарасиз, тайёрланган турпга анор шарбатини сепасиз ва палов, кабоб, қовурма каби кучли таомлар билан қўшиб истеъмол қилиш учун дастурхонга тортасиз.

Масаллиқ: 0,5 кг. турп, 1 дона анор.

ХАНДОН ПИСТАЛИ ТУРП САЛАТ

Турпнинг «Марғилон», «Олтиариқ» каби серсув сортларидан олиб, сомон шаклида майда тўғраб қайноқ сувда чайиб юборгач, туз сепасиз. Хандон писта мағзини туйиб ёки мясорубкадан ўтказиб, турпга яхшилаб аралаштирасиз ва ликопча тузаб дастурхонга тортасиз.

Бунинг учун 500 гр. турп, 100 гр. писта ва таъбга кўра туз керак бўлади.

ТУРПДАН ГЎШТ ҚЎШИБ ТАЙЁРЛАНГАН САЛАТ

Турпни арчиб сомонча усулда тўғрайсиз ва совуқ сувда ювиб юборасиз.

Қайнатиб пиширилган яхна гўштни ҳам майда сомонча қилиб тўғрайсиз ҳар иккала масаллиқни бир-бирига аралаштириб, юзига туз, мурч ва майда тўғралган пиёз солинг ва пича доғланган ўсимлик мойи қўшиб юборинг. Бунинг учун: 500 гр. турп, 300 гр. пишган гўшт, 1 бош пиёз, 2 ош қошиғида ёғ, таъбга кўра туз ва мурч керак бўлади.

ШИФОКОР МАСЛАҲАТИ

Болани эҳтиёт қилинг!

Куз, қиш, баҳор ойларида зотилжам касаллиги кўпаяди. Оналар ҳамма вақт боланинг касалланиши, шамоллашдан бўлганини айтадилар. Кўрсатилган фаслларда ҳаво ўзгарувчан бўлади. Офтоб чиқиб, бирданига ёмғир қуяди, ёки ёмғир ёғиб туриб, офтоб чиқади, шамол ва изғиринлар бўлади. Бундай вақтда болаларгина эмас, катталар ҳам касалланадилар. Ўтган ҳафта Тошкент тўқимачилик комбинати болалар касалхонасида обходда бўлиб, 6-палатага кирдик. Болангизнинг касали қандай бошланди, деб касал болага сув ичириб турган онага савол бердик.

— Қандай қилиб касалланганини ўзим ҳам билмай қолдим, — дейди у кўз ёшларини артиб, — касал бўлишидан икки кун олдин чўмилтирган эдим. Шамоллатиб қўйган бўлсам керак, деб ўйлайман. Соппа-соғ бола ўзидан ўзи кўзлари ёшланиб, йўтала бошлади. Ёки ўша куни кечаси усти очилиб қолдими ҳайтовур чўмилиши баҳона бўлди. Уйдагилар ҳам болани шамоллатгансан дейишди.

Палатама палата юрибмиз, кичкинтойларнинг баъзилари ҳушсиз, айримларига сунъий нафас берилятпи... аҳволлари анча оғир. Оналар кўзида ёш..

Нима учун ёш болалар тез-тез шамоллайдилар-у, тез-тез зотилжам касали бошланади. Баъзида зотилжам оғир бўлиб, вақтида олди олинмаса, болалар нобуд ҳам бўладилар.

Юқорида айтганимиздек куз, қиш, ва баҳор ойларида иқлим тез-тез ўзгариб турибди. Бир фаслдан иккинчи фаслга ўтишда кундалик ҳарорат 5-10, ҳатто 15 даражача фарқ қилади. Бу нарса баъзи бир болаларнинг организмига кучли таъсир қилиши натижасида юқори нафас олиш, яъни оғиз, бурун, томоқ йўлларига таъсир қилиб, шамоллаб қоладилар, тумовга чалинадилар. Бундай ҳолда зотилжам касаллиги вужудга келишга қулай шароит туғилади.

Болаларда бурун, томоқ ва ўпка йўллари жуда нозик ва ингичка бўлгани учун узоқ ва чуқур нафас ола олмайдилар. Аксинча нафасни жуда қисқа ва юзаки оладилар. Бундан ташқари болаларнинг ўпкасида томир тармоқлари кўп ҳам майда бўлиб, қон билан тўлган. Бу нарса тоза ҳаво кириб, бузуқ ҳаволарни чиқариб юборишга қобилиятни суслаштиради. Ташқаридан кириб кўп вақт гўхтаб қолган микроблар ўпканинг тезроқ касалланишига сабаб бўлади. Ёш болалар зотилжам касаллигига кўп учрашларининг сабаби уларнинг ҳали жисмоний жиҳатдан анча заиф бўлиб, турли микробларга қаршилик кўрсатиш, қобилиятига эга бўлмасликларидир. Шунинг учун шамоллаш тумов, ёки вирусли грипп микроблари кўп вақт зотилжам учун яхши шароит ҳозирлайди. Булардан ташқари бир қанча микроблар доимо оғиз, бурун, томоқ йўлларида бўлиб, бола шамоллаб ёки тумовга учраб кучсизлангандан фойдаланиб, зотилжамни тездан вужудга келтиради. Ота-она ва оила аъзоларидан биронтаси тумов ёки грипп бўлиб қолган тақдирда болага тездан юқиш хавфи туғилади.

ҲУРМАТЛИ ОНАЛАР, БОЛАЛАР МИСОЛИ ГУЛДЕК. УЛАРНИНГ КАСАЛЛАНИШИ УЧУН АРЗИМАГАН НАРСАЛАР КАТТА БАҲОНА БЎЛИБ ҚОЛИШИ МУМКИН. БУ МАСАЛАДА БОЛАЛАРНИ ТЎҒРИ ТАРБИЯЛАШ МУҲИМДИР. УЛАРНИ ВАҚТИДА ОВҚАТЛАНТИРИШ, УХЛАТИШ, КИЙИНТИРИШ, ЧЎМИЛТИРИШ ЛОЗИМ. ҲАВОДАН ТЎҒРИ ФОЙДАЛАНИШ, ИССИҚ-СОВУҚҚА МОСЛАШТИРИБ ОРГАНИЗМНИ ЧИНИҚТИРИШ БОЛА СОҒЛОМ ЎСИШИНИНГ АСОСИЙ ТАДБИРЛАРИДАН БИРИ БЎЛИБ ҲИСОБЛАНАДИ.

Илёс ФОЗИЛОВ,
врач.

Ҳар тўғрида

ПЛАНЕТАМИЗДА ҚАНЧА ОДАМ ЯШАЙДИ

1930—1963 йилларда планетамиз аҳолиси учдан бир қисмга кўпайди. 1963 йили Ер юзининг аҳолиси 3 миллиард 160 миллион кишига етди. Бир йилда Ердаги аҳоли сони тахминан 65 миллион кишига ортади. Бир кунда 180 минг, ҳар соатда эса 7,5 минг киши қўшилади. Ҳисобларга қараганда 2000 йилга бориб Ер юзи аҳолиси 6,5 миллиард кишига етади.

Мамлакатимиз аҳолиси 1966 йилнинг 1 январида 232 миллион кишини ташкил қилган бўлса, янги минг йилликка бориб 350 миллион кишига етади.

Аҳолиси энг зич жойлашган мамлакат Голландия ҳисобланади. Бу ерда ҳар бир квадрат километрга тахминан 346 киши тўғри келади. Аҳоли энг «сийрак» жойлашган Австралияда бир кишига бир квадрат километрдан кўпроқ тўғри келади.

Шаҳар аҳолиси жуда тез ўсиб бормоқда. Ҳозир уч миллиондан ортиқ аҳоли яшайдиган 16 шаҳар бор. Токио аҳолиси энг кўп шаҳар ҳисобланади. 1963 йил ўрталарида Токио ва унинг яқин атрофида 10,4 миллион киши яшарди. Ўша йили Нью-Йорк аҳолиси 8,1 миллион киши эди. 1957 йил маълумотларига қараганда Шанхай аҳолиси 6,9 миллион кишини ташкил этади.

Москва тўртинчи ўринда туради. 1966 йилнинг 1 январида мамлакатимиз пойтахтида аҳолининг сони 6464 минг кишига етди.

ПЛЮС ВА МИНУС

Бирор ҳисоблаш ишини амалга ошира туриб ҳар биримиз ҳам ўйлаб ўтирмасдан плюс, минус, кўпайтирув, бўлув белгиларини, оддий касрни белгилаш ва ўнлик касрлар учун вергул қўямиз. Бироқ, илгарилари арифметик амалларнинг ҳозирги белгилари ўрнига тегишли сўзлар ёзилган. Кейинроқ бу сўзларни қисқартира бошлаганлар, баъзан эса уларнинг ўрнига турли белгилар қўя бошлаганлар.

Оддий арифметик амал белгилари математикада қандай қилиб қўлланила бошланган?

Каср чизиғи XII асрда яшаган араб олими Ал-Хассор томонидан киритилган. Анча кейинроқ «плюс» ва «минус» пайдо бўлди. Уни 1489 йилда немис олими Видман таклиф қилган.

Кўпайтирув белгиси 1631 йилда инглиз олими Оутред томонидан киритилган. Орадан икки юз йилдан ортиқроқ вақт ўтгач, 1864 йили таниқли немис файласуфи ва математиги Лейбниц биринчи марта бўлув белгисини ишлатган. Иккита параллель чизиқ билан XVI аср ўрталарида баробарни белгилаганлар. Қатор ўнлик касрларни ажратиш учун XVII асрларда нуқта ва вергул қўлланилган.

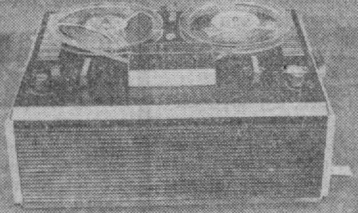

Сиз суратда кўриб турган «Яуза—6» деб номланган янги моделдаги магнитофон Москва электромеханика заводида яратилди. Янги магнитофон товуш частоталарини ёзиб олишда ва уни қайта эшиттиришдаги қулайликлари билан ўзидан олдинги магнитофонлардан устун туради. Унинг бир ғалтак лентаси харакат тезлигига қараб 90 минутдан 120 минутгача етади.

Э. ЕВЗЕРИХИН фотоси.
ТАСС фотохроникаси.

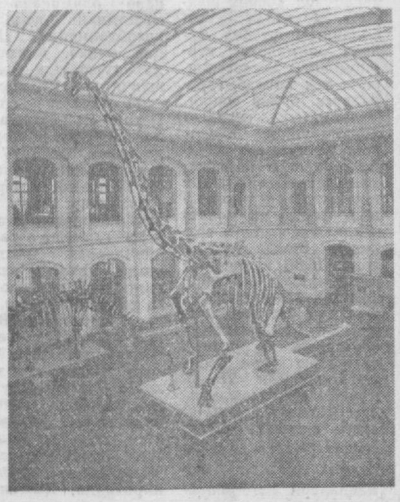

Суратда: «Диназавр» скелетининг кўриниши.

ГДР ТААССУРОТЛАРИ

Турдибой Эшниёзов ёш олим. У Ҳ. Абдуллаев номли геология ва геофизика институтида тузлар бўйича илмий иш олиб боради. У куни кеча Германия Демократик республикасига қилган бир ойлик илмий командировкасидан қайтиб келди. Турдибой Берлин, Иена, Эрфурд, Зондерхаузен, Фрайнберг, Страссбург, Дрезден ва бошқа шаҳарларни томоша қилди, ҳамкасблари билан туз сирлари ҳақида баҳслашди, кўпгина илмий муассасалар, университетлар, шахталарнинг ишлари билан танишди.

Т. Эшниёзов Зондерхаузендаги дунёда энг йирик Калий институтида олиб борилаётган тадқиқот ишларини қизиқиб кузатди. Страссбург шаҳридаги ош тузи ва калий тузи шахтасига бориб, меҳнатнинг қандай ташкил қилинганлигини ўз кўзи билан кўрди. У ерда Ўзбекистонда янги пахта ҳосилининг толалари етказиб келтирилганини айтишди. Шундан кейин Верра дарёси ҳавзасига жойлашган Тельман номли шахтани томоша қилиш жуда ҳам гаштли бўлди. Шахтанинг узунлиги 10 километр бўлиб, у бошидан бу бошига махсус мотоцикллар, машиналарда борилар экан. Фрайнбергдаги минералогия институти ва унинг минералогия музейи билан танишиш Турдибой учун кутилмаган янгилик бўлди. Бу музейнинг ташкил этилганига 200 йил бўлган. Унинг экспонатлари сон-саноқсиздир. У ер юзидаги барча конларнинг намуналари ва фойдаланиб бўлинган эски конларнинг бойликларини ҳам ўзида мужассамлаштирган. Музейни иккинчи жаҳон уруши йилларида совет қўшинлари талон-тарождан сақлаганлар.

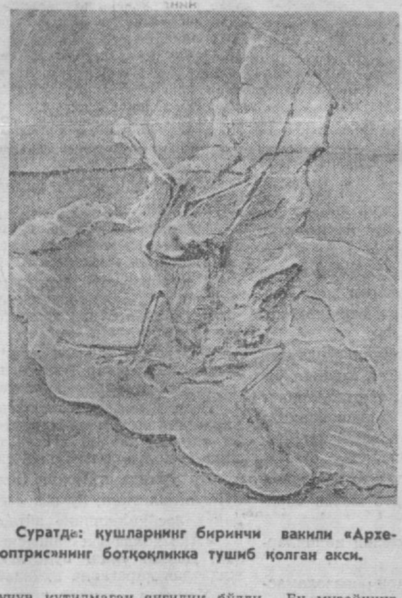

Суратда: қушларнинг биринчи вакили «Археоптрис»нинг ботқоқликка тушиб қолган акси.

Гуллаб яшнаётган Берлиннинг Пергомон музейига бирин сирин кириб келаётганларнинг кети узилмайди. Бу музейда эрамиздан уч-тўрт аср муқаддам Грециядаги Пергомон давлатининг маданияти, санъати намуналари жойлаштирилган. Бундай экспонатлар бирор мамлакатда ҳам топилмайди.

Т. Эшниёзов Берлиндаги Геотектоника институтида ўз ҳам-касблари билан суҳбатлашганда кўп янгиликларнинг гувоҳи бўлди. Немис олимлари ўзбек олимларидан марҳум академик Ҳабиб Абдуллаев ва академик И. Ҳамрабоевларнинг номларини фахр билан тилга олдилар.

Шундан кейин тошкентлик олим Берлиндаги Гумбольт университетига қарашли кўпгина институтларнинг кафедра ва лабораторияларида бўлди. Палеонтология ва стратиграфия институтида унинг диққатини «Диназавр» скелети жалб этди. Бу скелет бундан бир неча миллион йиллар олдин яшаган энг баҳайбат маҳлуқники бўлиб, унинг баландлиги 18—24 метр, узунлиги эса 40—50 метрдир.

Бундан ташқари дунёдаги қушларнинг биринчи вакили дунёда ягона намуна «Археоптрис» ҳақидаги экспонат ҳам олимда кучли таассурот қолдирди.

Т. Эшниёзов сафардан бой таассуротлар олиб қайтган.

«Тошкент оқшоми»нинг ҳажв дафтаридан

Собир АБДУЛЛА

БЎЛМАСА..

Бундан бир ҳафта олдинги кечада бир тўй базмидан таъби тирриқ бўлиб қайтиб келаётган таниш кишиларга дуч келдим. Улар бир тўй базмида аёз еб, шовқун-сурон аралаш «отарчи» саёқ созандаларнинг бемаъни қўшиқларидан кулоқлари батангга келиб, оч қайтаётганларини афсус билан менга шикоят қилдилар.

Бу ҳажвий шеър шу ўртоқларнинг илтимоси билан ёзилди:

Тўйда иссиқ обинон, қандин нишолло бўлмаса,
Писта, бодом, қанди-курс, то лавз ҳалво бўлмаса!
Ошда кишмишу наход, устида қази — қартаси,
Зағфарон солган ошининг ранги тилло бўлмаса!
Базмлар беичкулик, чойнакда кўкчой доғ келиб,
Ҳамма хушёр, шод бўлса, масту ғавғо бўлмаса!
Бўлса жой ороста, меҳмонлар кутилса яхшилаб,
Ҳамма ўз ўрнида бўлса, жой бежо бўлмаса!
Икки жуфт созанда, бир жуфт яллачи санъатчилар —
Бўлсалар. Аммо бу санъат пулга савдо бўлмаса!
Баъзи тўйларда ичимлик бўлмаса: у «тўй эмас!»,
Ухшамас эрмиш, агар столда вино бўлмаса!..
Ичкуликнинг навьи кўп дунёда! Винодан бўлак,
Рому коньяк, водька-ю бир бочка пиво бўлмаса!
Бўлмагай қарздору афгор баъзи тўй қилган киши:
Бу каби ортиқча сарф мушкул — муаммо бўлмаса!
Бўлди урф бу ичкулик қурғур қаердан!! Оҳким,
Ёғилур гуё маломат тоши, «ижро» бўлмаса!..
Ичкулик бор ерда қолмас нозу — неъмат қиймати,
Тўй деган мазмун билан ижобий маъно бўлмаса!
Чин, ҳақиқий санъат аҳли ичкулик бор ерда йўқ,
Баъзи бир «санъатчи»лар бормайди асло, бўлмаса!..
Ичкулик кўп тўйда не бўлсин ҳаловат, Собиро,
Тўй эмас, мастбозликлардан мусаффо бўлмаса!..

ҚОЗОҚ ЮМОРЛАРИ

ЭНГ ҚИСҚАСИ

Ўқувчилар «Мебель фабрикасига экскурсияга борганда нима кўрдинг?» деган темада иншо ёзди. Шулардан энг қисқаси мана бундай эди:

«Ҳеч нарса кўрганим йўқ, чунки мени Бекбой шкафга қамаб кетди».

ТЎҒРИ ЖАВОБ

— Муса, сен нега икки ҳафта мактабга келмадинг? — сўради ўқитувчи.

— Дадангни олиб келмасанг — келма, девдингиз-ку! Дадам командировкада эди.

ЧАҚАЛОҚ

Бола отаси билан янги туғилган укасини кўриш учун туғруқхонага борибди. Тарбиячи гўдакни кўрсатган экан, бола чақалоқ билагидаги номерига қараб;

— И-е, баҳоси ёзилган қоғозини ҳам олишмабди-ку! — дебди.

КЎЗОЙНАКСИЗ ҚАНДАЙ КЎРАДИ?

— Ойи, отам кўз ойнагини тақмай ухлабди-ку?

— Ухлаганда бунга хожат йўқ, ўғлим.

— Тақмаса, тушни қандай кўради-я?

«ТАНҚИДЧИ»

Икки адабиётчи кўчада сўзлашиб турибди.

— Сен Бергенбойнинг охирги романига қандай қарайсан?

— Нимасини айтасан, яхши эмас.

— Романни ўқиб чиққанмидинг?

— Йўқ, у ҳақда менга Мирали билан Шерали айтган эди.

— Демак, улар ўқишибди-да?

— У ёғини билмадим.

ҚУВ ВА АҚЛЛИ

Аҳмад ва Раҳмат шахмат ўйнаб ўтирибди. Навбат билан ютишади. Ҳар ўйин тугаганда ҳар қайсиси ўйин ҳақидаги фикрларини айтади. Аҳмад ўзи ютса:

— Ўйинда, албатта, ақлли одам ютади-да, — дейди.

Агар Раҳмат ютса:

— Албатта, бундайда қув ютади-да, — дейди.

ОЙИМ...

— Уйларингда овқатни ким пиширади?

— Ойим.

— Ўт ёқадиган ким?

— Ойим.

— Кирни ким ювади?

— Ойим.

— Магазинга ким боради?

— Ойим.

— Сени боқадиган ким?

— Ойим.

— Аданг нима қилади?

— Гўшт ейди, ароқ ичади.

САҚЛАШ

Бир киши иккинчи кишидан:

— Автомобиль курсини битирганингдан бери руль ушлаганингни кўрганим йўқ, нега шундай? — деб сўрабди.

— Қадрдоним-ей, шунча қийинчилик билан қўлга тушган правамдан бирданига айрилиб қолайми энди?!

ЭШАК БЎЛИБ ҚОЛМАСИН

Жаннат дадасининг тойчоқни қулоғидан ушлаб боғлаётганини кўриб:

— Дадажон! Бунақа қилманг! Қулоғи чўзилиб, эшак бўлиб қолади, — деб ялинди.

КЎЗИМНИ ЮМИБ ЁТДИМ

Бир она беш яшар боласи билан сўзлашиб ўтирибди.

— Бугун қандай ухладинг, болам?

— Яхши ухладим.

— Тушингда нималар кўрдинг?

— Ҳеч нарса кўрганим йўқ. Кўзимни юмиб ухладим.

Қозоқчадан **А. Толипов** таржимаси.

ЧАРЧОҚ ЎЛЧАГИЧ

Спортчи мусобақага яхши тайёргарлик кўриши учун ҳар куни максимал нагрузка билан машқ қилиши керак. Ҳар галги бундай машқ вақтида киши организми кутилгандан ҳам ортиқ даражада ишлайди. Зўриқиш — спортчилар ва врачларга маъқул келмайди.

Организмнинг чарчаган вақтини қандай аниқлаш мумкин? Спортчининг ўзини қандай ҳис этиши ва унинг ташқи кўриниши буни аниқлашда анча тахминий «параметр» ҳисобланади.

Медицина фанлари кандидати Вадим Зук (Рига политехника институти) спортчи организми чарчаганлигини аниқлашнинг бошқача йўлини топди. У биологик суюқликлар — қон, сийдик, тер ва сўлакда бўладиган ўзгаришларни чарчаш критерийси сифатида олди. Сўлак таркибида бўладиган ўзгаришлар мақсадга тўғри келди.

В. Зук масалани қуйидагича ҳал қилди. У Латвия экспериментал медицина институти ходими Е. Линарнинг меъда шираси таркибидаги водород ионларини бевосита ошқозонда ўлчашга имкон берадиган аппаратни сўлакдаги водород ионлари концентрациясини аниқлашга мослади. Ҳозир спорт залларида қулай, ихчам ва оддий асбоб — электрон лампаси ва яхшиланган сурьмакаломель электроди бор кичкина милливольтметр пайдо бўлди. Вольтметр шкаласини водород ионлари бирлигига қараб даражаларга қўйиш мумкин.

Машқ бошлангунча ва машқдан кейинги, шунингдек машқ пайтида олинган маълумотларни солиштириб сўлакдаги водород ионлари динамикасини билиш мумкин. Водород ионлари динамикаси, ўз навбатида, организмнинг чарчаганлик даражасини билдиради. Агар спортчи машқ қилишни тўғри олиб борган бўлса, физик нагрузкадан кейин сўлакдаги водород ионлари даражаси кўтарилади. Водород ионлари даражасининг пасайиши, агар машқ қилишда узоқ вақт танаффус қилинмаган бўлса, организмнинг чарчаганлигини билдиради.

БИЛАСИЗМИ?

● Бир дона микроб хужайраси тўхтовсиз кўпайса 3 суткадан сўнг микробларни ҳар бирида 30 тадан вагони бўлган 20 та составга жойлаштириш мумкин бўлар эди, беш кундан кейин эса микроб билан тинч океанни тўлдирса бўлади.

● Иссиққа чидамли микроблар 75-80 градусда ҳатто 90 градус иссиқликда ҳам яшайверади.

● Олимларнинг текширишича, кишиларнинг қўлларида учрайдиган микробларнинг 96 проценти тирноқлар орасида бўлар экан. Ҳаммомдан чиққандан сўнг эса атиги 5-7 процент қолар экан.

Дам олиш соатларида

ЖОНАЖОН ВАТАНИМИЗНИНГ МАШҲУР КИШИЛАРИ

(КРОССВОРД)

Соат стрелкасининг айланишига ўхшаш йўналиш бўйича:

1. Улуғ Ватан уруши йилларида душманнинг олтмиш иккита самолётини уриб туширган жасур совет қирувчи учувчиси, уч марта Совет Иттифоқи Қаҳрамони. 2. Атоқли совет авиаконструктори, Ленин мукофоти лауреати. 3. Рус совет ёзувчиси (1886—1923), «Тошкент — нон шаҳри» номли повестнинг автори. 4. Ҳамкорликда ижод қилувчи талантли уч совет карикатурачи рассомларидан бирининг фамилияси. 5. Гениал рус ёзувчиси, социалистик реализм адабиётининг асосчиси. 6. «Пётр I» кинофильмида бош ролни ижро этган атоқли совет актёри, СССР халқ артисти. 7. «ТТ» тўппончасини ихтиро қилган машҳур совет автомат қурол конструктори, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони. 8. Атоқли совет минералог ва геохимик олими, академик (1883—1945), «Қизиқарли геохимия» номли китобнинг автори. 9. Биринчи ўзбек генерали, Совет Иттифоқи Қаҳрамони. 10. Ажойиб талант эгаси бўлган машҳур совет ёзувчиси. («Тинч Дон» эпопеяси, «Очилган қўриқ» романи ва «Инсон тақдири» ҳикоясининг автори). 11. Таниқли совет композитори, «Жаҳон демократик ёшлари гимни» музикасининг автори. 12. «Чин инсон қиссаси» номли ажойиб повестни яратган талантли совет ёзувчиси.

Соат стрелкасининг айланишига тескари йўналиш бўйича:

13. В. И. Чапаевнинг содиқ ординареци бўлган Петьканинг фамилияси. 14. Литва ССРнинг талантли шоираси (1904—1945). 15. Атоқли совет ботаник олими ва селекционери, академик. 16. СССР космонавт учувчиси. Совет Иттифоқи Қаҳрамони. 17. Танилган совет шахматчиларидан бири (1939 йилдан бери гроссмейстер). 18. Талантли рус совет болалар ёзувчиси, «Витя Малеев мактабда ва уйда» повестининг автори. 19. Совет цирк санъатининг ажойиб усталаридан бири, моҳир масхаравоз. 20. Жасур партизан пионер, Совет Иттифоқи Қаҳрамони. 21. Таниқли совет астроном олимларидан бири, астроботаник. 22. Белорусс совет адабиётининг асосчиларидан бири («Талаш бобо» номли повестнинг автори). 23. «Райком секретари» номли машҳур кинофильмда бош ролни ижро этган талантли совет актёри, СССР халқ артисти. 24. «Потёмкин» броненосеци», «Александр Невский», «Композитор Глинка» фильмларини суратга олган моҳир совет кинооператори.

Тузувчи:
Ҳамидулла АБДУЛЛАЕВ.

БУНИ БИЛИБ ҚЎЙГАН ЯХШИ

«Днепр» сериясидаги магнитофонларда мотор таги тирғаги бор. У магнитофонни ўзингиз билан олиб юрганингизда оғир электродвигателни силкинишлардан сақлаш учун керак. Тиргак электродвигателни пастдан ушлаб туради ва бу орқали двигатель бириктириб қўйилган устки панелга тушадиган кучни камайтиради. Магнитофон уйга келтириб ўз жойига қўйилгандан кейин эса бу тиргак турли кўнгилсизликлар манбаига айланади. Чунки электродвигатель шовқуни орқали магнитофон корпусига ўтади. Шунинг учун бу тиргакни олиб қўйиш лозим. Буни шундай қилиш керак: магнитофоннинг орқа томонидаги ва пастдаги сақловчи тахталари очилади, тиргакни корпусда ушлаб турган гайка чиқарилади. Шундан кейин тиргак бемалол олиб қўйилади.

* * *

Пружиналар кўпгина кўнгилсизликларни келтириб чиқариши мумкин. Йиғиш ёки қисмларга ажратиш вақтида у қўлдан ирғиб чиқиб кетади... Йўқолган пружинани эса ўзингиз яхши биласизки топиш қийин баъзан тополмайсиз ҳам.

Холбуки пружинани осонгина «тийиб қўйиш» мумкин. Бунинг учун уни олдиндан ип билан боғлаб қўймоқ керак. Шундай қилганда у ирғиб чиқиб кетса ҳам, ип унинг учиб кетиши ва йўқолишига йўл қўймайди.

* * *

Магнитофоннинг почалари тагига кигиз ёки кавакли резина бўлаклари, ё бўлмаса велосипеднинг эски камерасидан кесиб олинган резинани бир неча қават қилиб қўйинг. Шундай қилганингизда магнитофон ишлаб турганда электродвигатель шовқунининг халақит беришидан қутиласиз. Магнитофон тагига бир бўлак кигиз ёки резина қўйса ҳам бўлади.

ОЛТИН ФИНАЛ

Ўн еттинчи жаҳон олимпиадаси мусобақалари Гавана шаҳрида тамом бўлди. СССР командаси бу мусобақада катта ғалабани қўлга киритиб, асосий мукофот — кубокни қўлга киритди. Бу кубокни иттифоқимизнинг энг кучли гроссмейстерлари шу билан саккизинчи марта қўлга киритаётирлар. Совет шахматчиларига ташкилий комитетнинг махсус мукофоти топширилди. Олимпиада ўйинларининг энг кучли шахматчиси деб тан олинган жаҳон чемпиони Тигран Петросян олтин медаль эгаси бўлди. У саккиз имкониятдан етти очко тўплади.

Охирги турда совет командаси болгариялик шахматчиларни 3,5:0,5 ҳисобда мағлубиятга учратиб, финалда 39,5 очко тўплади. Шахматчиларимиз асосий рақиблари бўлган АҚШ шахматчиларини беш очко орқада қолдириб кетдилар. Венгрия терма командаси 33,5 очко билан бронза медалини қўлга киритишга муваффақ бўлди. Тўртинчи ўринни эса Югославия командаси (33,5 очко билан) эгаллади. Югославия шахматчилари учрашувлардан паст коэффициентга эга бўлганликлари учун тўртинчи ўринга тушиб қолдилар. 30 очко билан Аргентина терма командаси бешинчи ўринда қолди.

СССР шахматчилари командаси биронта ҳам матчда мағлубиятга учрамади. Фақат Венгрия шахматчилари билан ўтказилган матч дуранг натижа билан тугади. Финалда Совет шахматчилари 28 партияда ғалаба қозониб, 23 партияни дуранг натижа билан тугатдилар. Фақатгина бир партияда мағлубият аламини тотдилар. Тигран Петросян олти марта ғалаба ва 2 марта дуранг натижага эришди. Борис Спасский икки марта ғалаба қозониб, саккиз учрашувни дуранг натижа билан тугатди. Михаил Таль — саккизта ғалабага, икки дурангга эришди. Леонид Штейн — уч учрашувда ғалаба қозониб, уч партияда дуранг натижага ва фақат бир партияда мағлубиятга учради. Виктор Корчной — учрашувларни юксак савияда ўтказиб, беш ғалаба ва уч дуранг натижага эришди. Лев Полугаевский — тўрт партияда ғалаба қозониб, беш учрашувда эса дуранг натижа билан қаноатланди.

Шундай қилиб олимпиада мусобақалари тамом бўлди. Бир неча кун илгари шахматчиларимиз катта сеанс бердилар. Уларга қарши етти мингга яқин шахматчи қатнашди. Уларнинг орасида Кубанинг бош министри Фидель Кастро ва Куба партияси ва давлат аппаратининг ходимларидан Армандо Харт, Карлос Рафаэль, Родригес, Б. Рока ва бошқалар бор эди. Машҳур гроссмейстер Тигран Петросян бу давлат арбоблари билан бир йўла ўйнади. Унинг Фидель Кастро билан ўйнаган партияси жаҳон чемпионининг таклифига мувофиқ дуранг натижа билан тугади. Кубанинг бош министри бу партияга комментария берар экан, Т. Петросянга кулимсираб:

— Сиз ҳақиқатдан ҳам кучли гроссмейстергина бўлиб қолмай, катта дипломат ҳам экансиз.

ЧИМЁН ЧАНҒИЧИЛАРНИ КУТЯПТИ

Қиш яқинлашиб келган сари, чанғичилар ҳам бўлажак мусобақаларга жиддий тайёргарликни бошлаб юбордилар.

«Динамо» кўнгилли спорт жамиятининг чанғичилари қиш келмасдан аввал спорт жамиятида роликларда тренировка машғулотларини ўтказаётган эдилар. Куни кеча чанғичилар учун янги бир хушхабар келди. Чимён тоғида «Динамо» спорт жамиятининг спорт базаси очилди. Бу база катта территорияни ўз ичига олиб, 100 минг ишқибозни сиғдира олади.

Базада меҳмонхона, лижа прокат станцияси ташкил этилган. Буларнинг ҳаммаси ишқибозлар ва спортчилар учун хизмат қилади.

«Динамо» жамияти чанғичилариниинг бош тренери СССР спорт мастери Ю. В. Вотрин республика чанғичилар терма командаси билан қорда тренировка машғулотларини бошлаб юборди. Терма команда составида Ч. Сахаров, А. Каранкулов, Б. Айтинбетов каби моҳир чанғичилар бор. Улар СССР халқларининг иккинчи қишки спартакиадасига қизғин тайёргарлик кўрмоқдалар.

Б. АКБАРОВ.

Спорт

Мехикога йўл олувчилар

Халқаро футбол федерацияси Цюрих шаҳрида Мехикода ўтказиладиган футбол бўйича олимпиада турнирининг даъвогарларини чек ташлаб, группаларга бўлиб чиқди. Шунингдек, саралаш ўйинларининг бошланиш ва тугатиш муддатлари ҳам аниқланди. Мехикода бўладиган футбол турнирининг форма ва қонун-қоидалари аввалги традиция асосида ўтказилади. 1968 йилда ўтадиган финал мусобақаларда 16 команда — финалчи иштирок этади. Бу 16 команда олимпиада турнирида қатнашиш учун розилик билдирган 78 команда орасидан маълум бўлади. Лекин 80 ариза орасидан Африканинг Замбия ва Маврикий ороллари командалари мусобақаларга киритилмади. Улар ФИФАнинг аъзолари бўлса ҳам, халқаро олимпиада комитетининг аъзолари ҳисобланмайди. Шундай қилиб, олимпиада турнирида қатнашувчи командаларнинг сони маълум — 78 та. Европа 21 команда билан, Африка 16 команда билан, Осиё 17 команда билан, Марказий ва Шимолий Америка 14 команда билан, Лотин Америкаси эса 10 команда билан саралаш ўйинларида иштирок этади. Финал турнирининг икки иштирокчиси ҳозирча маълум. Булар Мексика ва Венгрия олимпиада терма командаларидир. Мексика ташкилотчи мамлакат бўлганлиги учун, Венгрия эса кейинги олимпиада ўйинларининг чемпиони бўлганлиги учун саралаш ўйинларисиз финалга киритилди. Қолган 14 финалчи ҳар бир группада ўтказилган мусобақалардан сўнг маълум бўлади.

СССР олимпиада терма командасининг рақиблари Чехословакия, Югославия, Польша ва Албания командаларидир.

Чек ташлашга кўра СССР командаси 1967 йил 30 июнгга қадар Албания командаси билан учрашади.

Таъсис этилган низомга кўра СССР — Албания учрашувида ғолиб чиққан команда Польша терма командаси билан беллашади. Югославия ва Чехословакия командалари ўзаро икки марта учрашади. Бу матчлар 1967 йил 31 декабргача ўтказилиши лозим. Шундан сўнг ғолиблар ўзаро икки учрашув ўтказади. Бу учрашувларнинг ғолиби Мехикога йўл олади.

ОБУНА — АЛОҚА ХОДИМЛАРИНИНГ ҲАМ ИШИ

Республикамизнинг ҳамма жойида бўлаётгани каби шаҳримизда ҳам 1967 йил учун газета ва журналларга обуна қабул қилиш якунланай деб қолди. Дастлабки натижалар шуни кўрсатмоқдаки, Тошкент шаҳрида бу муҳим сиёсий кампания кўнгилдагидек ниҳоясига етказилмаётир. Чунки, 1966 йил учун 802274 нусхада газета ва журналларга обуна тўпланган бўлса, 1967 йил учун тўпланган обуна миқдори 750749 нусхага етибди, холос. Демак, обуна миқдори ўтган йилдагидан ошиш ўрнига бултурги рақамнинг 93,5 процентини ташкил этган.

Бунинг сабаби нимада? Аввало шундаки, шаҳардаги кўпчилик алоқа бўлимлари бу муҳим сиёсий кампанияга ҳануз эътибор бермаяптилар. Мисол учун 33-алоқа бўлимини олайлик. У катта территорияга хизмат қилади. Бўлимнинг ёнгинасида Тошкент медицина институти, «Ташсельмаш» заводи ва бошқа хўжалик ҳамда савдо ташкилотлари бор. Лекин бир неча кундан буён бу ерда бирор нусха газета ё журналга обуна қабул қилингани йўқ. Бунинг сабабини алоқа бўлими бошлиғи ўртоқ Колгошинадан сўраганимизда «Квитанциямиз қолмаган эди» деб баҳона қилди. Худди шундай аҳволни шаҳардаги 2-, 100-, 125- ва 96-алоқа бўлимларида ҳам учратдик.

Баъзи алоқа бўлимларининг ходимлари обуначиларга қўпол муомилада бўлмоқдалар. Масалан, 47-алоқа бўлимининг ходими ўртоқ Дубина обуна бўлгани келган кишиларни «Каталогдан индексни ўзингиз топиб олинг» деб, меҳнаткашларни соатлаб овора қилиб қўймоқда.

Нега шундай бўляпти? Ҳамма гап шундаки, алоқа бўлимларининг ходимлари «ташвиш кўпаяди» деган баҳона билан обуначилар илтимосини рад этмоқдалар.

Обуна қабул қилиш, бу соҳада аҳолига қулайлик туғдириш «Союзпечать» органлари билан бир қаторда алоқа ходимларининг ҳам муҳим бурчидир. Буни улар асло унутмасликлари керак.

А. НАБИХУЖАЕВ,
республика «Союзпечать» бошқармасининг старший инструктори.

ТОШКЕНТ ТОНГИ.

А. Папехов фотоэтюди.

Бундан ташқари, бош прокурор «яҳудий бўлмаган халқларни, масалан, юз минглаб поляк ва словакларни мажбурий равишда бир ердан иккинчи ерга кўчиб ўтишга мажбур қилган, ўн мингларча лўлиларни оммавий равишда ўлдириб юборган, болаларни Лидицдан «махсус қайта ишлаш учун» «генерал губерниясига» жўнатган киши ҳам мана шу айбланувчи эканлиги фош этилганини айтади.

Хауснер шундай деб давом этади:

«Нюрнберг қонунлари ҳам гестапо ва СС, шунингдек СДни жиноятчи ташкилотлар деб баҳолайди. Ҳар бир СС аъзоси бу ташкилотнинг жиноий характерини билар экан, шунга қарамай, унинг сафида қолган ва жиноятда иштирок этган экан, қонунга хилоф иш қилган ҳисобланади. Ўз вазифаларини сидқидилдан, ҳатто эҳтирос билан ошириб бажарган мазкур айбланувчи ҳам тўла маънода айбдордир. Агар яҳудийлар ҳар ҳолда омон қолган эканлар, улар Эйхманнинг кароматн туфайли эмас, Қизил Армия ва Ғарбий иттифоқчилар ёрдами билангина тирик қолдилар».

1961 йил 11 августида бош прокурор зални тўлдириб ўтирган одамлар олдида ўз нутқини шундай сўзлар билан тугатди:

«Мен Исроилда, киши жиноятчи билан қонун тилида гаплаша оладиган давр етиб келганлиги учун фахрланаман. Бу ерда қонун асосида суд қилинмоқда. Олий суд, мен ўйлайманки, кераклн ҳукмни чиқаради».

1961 йил 14 августида — душанба куни адвокат Серватиус ўз сўзини бошлади.

«Жаноб раис, жаноб судьялар! Агар Эйхман айбномада тасвирланганидек одам бўлса, унга дарҳол ҳайкал ўрнатиш керак бўлур эди. Негаки у Европа яҳудийлари бошига тушган кулфатнинг ягона айбдори, деб ҳисобланмоқда. Бу ҳолда Гиммлер ўзини-ўзи ўлдирмаса ҳам бўлур эди. Борман яшириниб юрмаса ҳам бўлаверар эди. Бирдан-бир жиноятчи Эйхман бўлганидан кейин беркиниб нима қилади! Лекин гап аслида бундай эмас!»

Қизиғи шундаки, ҳимоячи бундай киноялн сўзлардан сўнг, чамаси ўзича жуда муҳим деб ўйлаган саволни ўртага ташлайди. «Миллатчи социалистик партияларнинг айрим бўлимларини жиноятчи деб аташ қайси қонунда бор? Уларнинг собиқ аъзолари устидан жиноий иш қўзғаш қайси қонунда кўрсатилган?»

Ҳимоячи ўз саволига «бутун бир группа ва ташкилотларни таъқиб этиш қонунга хилофдир» деб жавоб беришига ажабланмаса ҳам бўлади.

Шундан сўнг доктор Серватиус айбномани циникларча ҳиссизлик билан рад этади.

Лидицда болаларни ўлдирган кишиларни жазоламаслик керак. Бошқа ерларда қилинган ишлар учун Исроил судининг аралашиб ўтиришга ҳаққи йўқ ҳисоб.

Поляк ва словакларни мажбуран эмас, қонуний равишда бир ердан иккинчи ерга кўчиришган.

«Ҳарбий жиноят масаласида Эйхманга ёпишиш ярамайди. Исроил давлати 1939—45 йилларда урушишга қодирмиди?

Яҳудийларнинг шахсий мулкини талон-тарож қилиш масаласига келсак, бунинг Эйхманга тааллуқли жойи йўқ! У бойлик орттирмаган, фақат қонуний буйруқларга қўл қўйган! Бу масалада олий молия органларига мурожаат қилиш керак...»

Агар ҳимоячининг фикрига қўшиладиган бўлсак, Эйхман қилган ишлар учун ҳар қачон бошқалар жавоб бериши керак.

Австриялик яҳудийларни талаган ва болаларини ўлдирган киши Эйхман эмас, «мол-мулкларини асровчи комиссия» бўлган. Чех яҳудийларини қийнаган киши эса Гейдерихнинг ўзи. Немис яҳудийларини Геринг, француз яҳудийларини ташқи ишлар министрлигидаги кишилар талон-тарож қилишган!

Хўш, Эйхмандан нимани талаб қилишяпти? Буни яҳудий халқига қарши жиноят қилганликда айблашяптими? Эйхман хизмат қилаётган пайтларда яҳудийлар давлати — Исроил давлатининг ўзи йўқ эди.

Яҳудий халқини наслсизлантиришга интилган киши ҳам Эйхман эмас, унинг консультанти Гюнтер эди. Одамларни газ билан бўғиб ўлдирганлиги учун эса масъулият полиция раҳбарлари зиммасига тушиши керак. Кишиларни сургун қилишда ҳам Эйхман бирон-бир ҳисса қўшган бўлиши мумкин эмас.

Хўш, Эйхмандан нимани талаб қиляптилар? Чет элларда антисемистик пропаганда олиб борган киши ҳам Эйхман эмас, ташқи ишлар министрлигидаги одамлар эди. Маҳбусларни меҳнат лагерларига юборишга «уруш сабаб бўлди». Уларни йўлда олиб кетаётганда молдай калтаклаганлари «шунчаки шароитга қараб қилинган» иш эди.

Эйхман бошқараётган IУБ4 бўлимининг вазифаси яҳудийларни «тутиш» эди, холос. Уларни маҳаллий комендантлар ёки полиция инстанцияларининг буйруғи билан қириб юборишган!

Тушликдан кейин ҳимоячи куч тўплаб тағин сўзида давом этди:

Эйхман «зарбдор» группалар билан иши бўлмаган, ўлим лагерлари ҳақида ҳеч нима билмаган, «Циклон Б» заҳарли гази мавжудлиги унинг хаёлига ҳам келмаган.

Венгрияда рўй берган воқеалар учун унинг ҳеч қандай айби йўқ. «Венгриянинг раҳбар доиралари ҳар доим антисемислар бўлиб келишган. Уларнинг ўзи шундай ҳаракатлар қилишган!»

Венгрияда Эйхман амалда «ҳисоботлар» тайёрларди, холос. Яҳудийлар бошига венгер жандармларининг ўзи шундай кулфатлар солишган!

Рост, гувоҳлар бошқа гапларни айтишяпти. «Яҳудийларнинг ўзи гувоҳлик бериб турганда, улар Эйхмандан ўч олишни хоҳлаб турган бир пайтда бундай гувоҳларнинг сўзини эҳтиёт бўлиб тинглаш керак...»

Бу ўринда ҳимоячи Эйхманнинг «олий буйруқ»қа бўйсунганлигини, бу эса «солдатни жиноий жавобгарликдан халос қилишини» айтади.

«Акс ҳолда иш чаппасига айланиб кетиши мумкин эди! Давлат унинг бўйсунишини талаб қилар эди! Шу жиҳатдан қараганда қўйилаётган айбнома пучга чиқади!»

Ҳимоячи «бундай процесснинг рўй бериши учун сабаб бўлган воқеалар» суд қилинмаслиги кераклигини жуда жиддийлик билан таъкидлайди.

«Рост, диний китоблардаги 10 ақидада «ўлдирма» деб ёзилган. Лекин Моисей давлат арбоби сифатида одамларни ўлдиришга мажбур бўлган. Бу ҳақда «Пентатойх» китобида ҳам ёзилган».

«Яҳудийларни қириш тарихнинг аччиқ ўтмишидир». Лекин бу далил ҳам тарихан абадий бўлиб қололмайди. То жаҳонда якка ҳукмронлик ўрнатилмагунча халқлар, қуллар, кучсизлар ўлдирилаверади. Давлат сиёсатларида доим шундай бўлиб келди ва шундай бўлиб қолади ҳам. Исроил ҳам ўзининг мавжудлиги ҳақида гап кетганида кескин чоралар кўришга мажбур бўлди.

«Муваффақиятсизлик ожизлик белгиси, муваффақият эса қутлуғ нарсадир».

Ҳимоячи ўз сўзининг охирида Эйхман процессини тўхтатиш ва айбланувчини озод қилиб юборишни сўради!

Шундай қилиб, мажлиснинг 14-куни суд процесси поёнига етди. Раис суднинг маслаҳатга чиқиши ҳақидаги таклифни овозга қўйди. Жиноятчи устидан ноябрь ойининг охирига қадар ҳукм чиқарилмаслиги норасмий равишда маълум бўлиб қолди.

Тасодифни қаранг! Эртасига — 1961 йил 16 август куни Кнессетга бўлган сайловларга Бен Гурион кўпчилик овоз билан ҳукумат бошлиғи лавозимига сайланди. Ваҳоланки Исроил Коммунистик партияси парламентдаги ўз вакиллари ўрнини тағин икки марта кўпайтириши мумкин эди.

(Давоми бор).

(ДАВОМИ. Боши газетанинг 8 — 30 октябрь ва 1—25 ноябрь сонларида).

БИЛДИРИШ

Ўзбекистон КП Тошкент шаҳар партия комитети қурилиш ташкилотлари ва саноат корхоналари экономика хизматининг ходимларига билдирадики, экономика мактабининг машғулоти шу йил 30 ноябрь куни соат 14 дан 30 минут ўтганда Халқ хўжалиги институтининг Мажлислар залида бошланади.

Редактор С. М. КАРОМАТОВ.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

Радио

26 НОЯБРДА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

18.10 — Романслар, 18.30 — Концерт, 19.20 — Озарбайжон эстрада куйлари, 20.00 — «Октябрь» радиостанцияси, 20.30 — Ўзбек халқ куйлари, 21.20 — Концерт (қишлоқ хўжалик ходимлари учун), 22.20 — Концерт, 23.20 — Лирика кечаси.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

19.00 — Экран қўшиқлари, 19.30 — Янги китоблар, 20.10 — Концерт.

27 НОЯБРДА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

7.45 — Ота-оналар учун, 8.25 — Концерт, 9.30 — «Ялла» концерти, 10.30 — Шарқ куйлари, 11.10 — Экран янгиликлари, 11.20 — Концерт, 12.15 — Эрталабки салом (Москва), 13.00 — Концерт (чорвадорлар учун), 13.30 — Эстрада концерти, 15.20 — А. Удалов. «Сабр косаси» (рус.), 18.00 — «Ёшлик» радиостанцияси, 18.40 — Қозоқ куйлари, 19.20 — Концерт, 20.00 — Қўшиқ, рақс ва интермедиялар, 21.20 — Оқшом куйлари, 22.00 — Дунё харитаси олдида, 22.10 — Эстрада концерти, 23.10 — Дам олиш кечаси.

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

19.00 — Эстрада концерти, 20.00 — «Юность» радиостанцияси (Москва), 21.00 — Концерт (тож.), 21.30 — Оркестр миниатюралари.

УЧИНЧИ ПРОГРАММА

14.00 — «Дунай ортидаги запорожьелик».

Телевидение

26 НОЯБРДА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

Ўзбек тилида: 18.20 — **Телевизион миниатюралар** («Ёшлик» студияси). 19.00 — **Ота-оналар университети.**

19.45 — **Эртаги кун программаси.**

19.50 дан — **Москва кўрсатади.**

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

Рус тилида: 17.45 — **Концерт**, 18.30 — **Тошкент янгиликлари**, 18.40 — **Иккига бўлинган аср** (телефильм), 19.25 **Гарежи горида** (илмий-оммабоп фильм).

Ўзбек тилида: 19.45 — **Учмоқ истайман** (кинофильм), 20.25 — **Тошкент янгиликлари**, 20.15 — **Замондош** (телеочерк), 20.35 — **Концерт**, 21.05 — **Бензоколонка маликаси** (кинокомедия).

27 НОЯБРДА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

Ўзбек тилида: 10.30 — **Физкультура**, 10.55 — «**Ғунча**» журнали (болалар учун), 11.15 — **Тайга сирлари** (бадиий фильм).

Рус тилида: 12.35 — **Энс ва Петрушка** (кинофильм), 13.25 — **Асқад Мухтор** (мактаб ўқувчилари учун).

Ўзбек тилида: 14.05 — **Кўча қатнови қоидаларига риоя қилинг.**

ЎҚУВ ПРОГРАММАСИ

14.15, 15.15 — **Математика** (ўзбек, рус тилларида).

Рус тилида: 17.00 — **Бумми ҳайвонот боғида** (болалар учун), 17.35 — **Телевизион янгиликлар**, 17.50 — **Советский спорт** (киножурнал), 18.00 — **Гимнастлар** (кинофильм), 18.20 — **Эстрада концерти.**

Ўзбек тилида: 19.10 — **Телевизион янгиликлар**, 19.25 — **Оталар сўзи — ақлнинг кўзи** («Ёшлик» студияси).

Рус тилида: 20.15 — **Чет эл кинохроникаси ва Хизмат мартабаси** (бадиий фильм).

21.50 — **Эртаги кун программаси.**

Ўзбек тилида: 21.55 — «**Ялла» ва рақслар.**

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

13.00 дан — **Москва кўрсатади.**

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРДА — 26/XI да **Дон-Жуан**, 27/XI да кундуз **Доктор Айболит**, кечқурун **Гулсара.**

ҲАМЗА НОМЛИ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 26/XI да **Қутлуғ қон**, 27/XI да кундуз **Қутлуғ қон**, кечқурун **Ўғирланган умр.**

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — Йиртқич ҳайвонларни ўргатувчи **Иван Рубан, ўзбек цирк коллективи, қизиқчилар группаси.**

27 НОЯБРДА

НАВОИЙ НОМЛИ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРДА — 27/XI да кундуз **Доктор Айболит**, кечқурун **Гулсара.**

ҲАМЗА НОМЛИ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 27/XI да кундуз **Қутлуғ қон**, кечқурун **Ўғирланган умр.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 27/XI да **Махтумқули**, 28/XI да **Тошболта ошиқ.**

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — Йиртқич ҳайвонларни ўргатувчи **Иван Рубан, ўзбек цирк коллективи, қизиқчилар группаси.**

Кинотеатрларда

26 НОЯБРДА

Уруш ва тинчлик (2-серия) — САНЪАТ САРОЙИ (кеч соат 5 ярим, 7 ярим ва 9-15 минутда).

Розмари исмли қиз — «ЎЗБЕКИСТОН», «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ», «ЧАЙКА», «СПУТНИК», «ДРУЖБА», «ВОСТОК», «МИР» (кечқурун), «МОСКВА» (кеч соат 6, 8 ва 9-40 минутда).

Дадил қадам — НАВОИЙ номли (кечқурун, ўзбек тилида).

Қирққулоқ ва олов — СОБИР РАҲИМОВ номли (кечқурун), «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кеч соат 8 да).

Алданган ва хўрланган — «СПУТНИК» (кеч соат 7 да).

Ганга ва Жамна — «ЮЛДУЗ» (кеч соат 6 ва 8-40 минутда).

Жазда фақат қизлар — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кеч соат 6 ва 9-45 минутда).

27 НОЯБРДА

Уруш ва тинчлик (2-серия) — САНЪАТ САРОЙИ (эрталаб соат 9-45 минут, 11 ярим, кундуз 1 ярим, 3 ярим, кеч 5 ярим, 7 ярим ва 9-15 минутда).

Розмари исмли қиз — «ЎЗБЕКИСТОН», «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ», «ЧАЙКА», «СПУТНИК» «ДРУЖБА», «ВОСТОК» «МИР» (кундуз ва кечқурун), «МОСКВА» (кеч соат 6, 8 ва 9-40 минутда).

Сеҳрли ҳаёт (эрталаб соат 10 да), **Дадил қадам** (кундуз ва кечқурун, ўзбек тилида) — НАВОИЙ номли.

Қирққулоқ ва олов — СОБИР РАҲИМОВ номли (кундуз ва кечқурун), «МОСКВА» (кундуз соат 12, 2 ва 4 да), «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (эрталаб 10, кундуз 12 ва кеч 8 да).

Олтин ғоз — «МОСКВА» (эрталаб соат 10 да).

Алданган ва хўрланган — «СПУТНИК» (кундуз соат 1, 4 ва кеч 7 да).

Авлодлар нидоси — «ДРУЖБА» (эрталаб соат 11, кундуз 1 ва 3 да), «СПУТНИК» (эрталаб 11 да).

Ганга ва Жамна — «ЮЛДУЗ» (кеч соат 6 ва 8-40 минутда).

Жазда фақат қизлар — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (кундуз соат 2, 4, кеч 6 ва 9-45 минутда).

ОРЖОНИКИДЗЕ РАЙОНИДАГИ 6-АТС

олти рақамли нумерацияга ўтказилиши муносабати билан

6-АТС ТЕЛЕФОНЛАРИ

26, 27 ноябрда ишламайди.

28 ноябрдан бошлаб телефон номерларига «Е» ҳарфи қўшилади.

Масалан: ремонт бюросининг телефонлари ҳозиргача 6-11-11 ва 6-19-00 бўлса, эндиликда Е-6-11-11 ва Е-6-19-00 деб терилиши керак.

Тошкент шаҳар телефон станция бошқармаси.

ҲУРМАТЛИ ГАЗЕТХОНЛАР!

«ТОШКЕНТ ОҚШОМИ» ва «ВЕЧЕРНИЙ ТАШКЕНТ» газеталарига 1967 йил учун обуна давом этмоқда. «Союзпечать» конторалари ва алоқа бўлимларида бу газеталарга обуна чекланмаган миқдорда қабул қилинади.

Обуна баҳоси бир йилга 6 сўм.

ОБУНА БЎЛИШНИ УНУТМАДИНГИЗМИ?

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ 4 бет

БИЗНИНГ АДРЕС: Тошкент шаҳар, Киров кўчаси, 22-уй.

ТЕЛЕФОНЛАР: коммутатор В3-02-49 дан В3-02-58 гача. Қўшимча телефонлар: секретариат ва иллюстрация бўлими — 5-62; партия, совет ва касаба союз ташкилотлари бўлими — 3-66; саноат, қурилиш ва шаҳар хўжалиги бўлими — 3-66; адабиёт, санъат ва маданият бўлими — 7-83; фан, олий ўқув юртлари ва мактаблар бўлими — 7-83; физкультура ва спорт бўлими — 3-79; Ахборот бўлими — 3-78; (шаҳар телефони В3-65-57); хатлар ва оммавий ишлар бўлими — 3-79; эълонлар бўлими — 5—07 (шаҳар телефони — В38142).

26 НОЯБРЬ, 1966 Й. Р. 08938. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети бирлашган нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри. ИНДЕКС 64579. Нашр. Г. 2909.